

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Volný čas středoškolské mládeže v Teplicích

Leisure time activities of high school youth in Teplice

Vypracoval:	Bc. Roman Fürst
Vedoucí diplomové práce:	PhDr. Daniela Nováková
Studijní obor:	Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku (7507R056)
Studijní program:	Specializace v pedagogice (B7507)
Rok odevzdání:	2015

Prohlašuji, že jsem vypracoval tuto práci samostatně pod vedením vedoucího práce a za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne: 31.3.2015

Roman Fürst

Podpis:

Poděkovat bych chtěl především své vedoucí bakalářské práce PhDr. Daniele Novákové za odborné vedení, cenné rady, připomínky a čas, který mi věnovala při zpracování této práce.

Zároveň chci poděkovat mé rodině za trpělivost a podporu, bez které bych nedokázal ve svých studiích dojít tak daleko.

Roman Fürst

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je zjistit, jak tráví středoškolská mládež v Teplicích volný čas a přispět ke zlepšení trávení volného času. Volný čas je nedílnou součástí života mládeže. Dalším důvodem pro vytvoření práce na toto téma je zlepšení komunikace a spolupráce učitele s žáky. Výzkum probíhal na 4 středních školách v Teplicích. Tyto školy jsou různého zaměření. Teoretická část se zaměřuje především na volný čas, na jeho funkce, formy, instituce a patologické jevy. V praktické části jsou zpracována data pro realizaci výzkumu. Následně jsou hodnoceny hypotézy, které jsou stanovené na začátku práce. Závěr hodnotí celou práci a navrhuje zlepšení trávení volného času mládeže.

Klíčová slova

Volný čas, středoškolská mládež, volnočasové aktivity, sport, kouření, dotazník, zájmový kroužek.

Abstract

The aim of this bachelor's thesis is to find out how high school youth in Teplice spend their leisure time and to make a contribution to the improvement in spending their leisure time. Leisure time is an indispensable part of youth's life. Next reason for this thesis is to improve communication and cooperation between teachers and pupils. The research took place in Teplice at four high schools with various specializations. Theoretical part is focused on leisure time and its function, forms, history and institutions. In practical part there are data collected for the research realization. Then the hypothesis determined at the beginning of the thesis is evaluated. The thesis as a whole is evaluated in the conclusion and suggestions are presented how to improve the way young people spend their leisure time.

Keywords

Leisure time, high school youth, leisure activities, life style, questionnaire, hobby group.

Obsah

1	Úvod	6
2	Teoretická východiska práce	8
2.1	Volný čas.....	8
2.1.1	Funkce a význam volného času	8
2.1.2	Pohledy na volný čas	10
2.1.3	Formy volného času	11
2.1.4	Volný čas a zájmové činnosti dnešní mládeže.....	12
2.2	Volnočasové aktivity.....	14
2.2.1	Prostředí volnočasových aktivit	14
2.2.2	Organizace volnočasových aktivit	15
2.2.3	Současné trendy v oblasti volnočasových aktivit mládeže	17
2.2.4	Typy volnočasových aktivit	19
2.3	Charakteristika věkové kategorie v období adolescence	22
2.4	Faktory ovlivňující volný čas mládeže	24
2.4.1	Rodina	24
2.4.2	Škola	26
2.4.3	Vrstevníci	26
2.4.4	Média	27
2.4.5	Negativní jevy	29
2.5	Profesní předpoklady pedagoga volného času	29
2.5.1	Osobnost pedagogika volného času	30
3	Cíl, výzkumné otázky a úkoly bakalářské práce	32
3.1	Cíl práce	32
3.2	Výzkumné otázky.....	32
3.3	Úkoly práce	32
4	Metodika výzkumu.....	34
4.1	Charakteristika školských zařízení účastnících se výzkumu	34
4.1.1	Hotelová škola, Obchodní akademie a Střední průmyslová škola Teplice..	34
4.1.2	Střední škola obchodu s služeb Teplice	35
4.1.3	Střední škola stavební Teplice	35
4.1.4	Gymnázium Teplice	35
4.2	Realizace výzkumu	36
4.2.1	Dotazník	36
4.2.2	Sběr dat	36
5	Výsledky.....	37
6	Diskuze	58
7	Závěr.....	62
8	Použité zdroje	63
9	Přílohy	65

1 Úvod

Problematikou dnešní doby je velké ovládnutí moderní technikou, která negativně působí plošně na čas jedince, jeho osobnost a ovlivňuje tím způsob trávení volného času.

Smysluplné trávení volného času mládeže nabývá ve společnosti trvale majoritního významu, větší měrou se o volný čas mládeže – adolescentů zajímáme, více jej bádáme a snažíme se jejich volný čas řídit, usměrňovat a nacházet nové volnočasové zájmy či volnočasová zařízení. Již nescísněkrát toto téma bylo předmětem úvah pedagogů, sociologů, filozofů a psychologů.

Pohnutka je jednoduchá. Špatné, nekvalitní prožívání volného času má za následek konzumování alkoholu, kouření cigaret a v dnešní době i marihuany, experimenty s drogami, hraní automatů až po vážnější trestné činy jako může být ublížení na zdraví a krádeže. Větší měrou lze konstatovat, že toto jsou volnočasové aktivity dnešní mládeže, která si žel bohu takto tráveným volným časem vytváří negativní stanoviska a hodnoty, které si přináší do svého dalšího období života.

V bakalářské práci se zabývám trávením volného času středoškolské mládeže v Teplicích. Chci zjistit, zda středoškolskou mládež uspokojuje sledování televize, navštěvování barů či restaurací, požívání alkoholu či drog, anebo se najdou i tací, pro které je trávení volného času sport nebo návštěva kulturního zařízení, jiní co rozvíjí své schopnosti a znalosti i mimo školu.

Může se říct, že u některých dětí se kvalita trávení jejich volného času odvíjí od přístupu rodičů, kteří buď na své děti nemají čas, nevěnují pozornost jejich volnočasovým aktivitám nebo u jiných dětí jsou rodiče tak ctižádostiví, že děti odrazují od jakékoliv aktivity či zájmu.

Významnou roli zde hraje také hledisko ekonomické. Ze široké nabídky volnočasových aktivity bývají zajímavé ty aktivity, které jsou finančně náročné. Neznamená to však, že v dobře situované rodině děti tráví svůj volný čas lépe.

V teoretické části uvádím základní informace o volném čase, jeho roli, funkci jsem faktory ovlivňující volný čas i dnešní volnočasové aktivity.

V empirické části budu na základě získaných dat zjišťovat, jakým způsobem současná středoškolská mládež v Teplicích tráví svůj volný čas, zda finance ovlivňují trávení volného času,

zda se vyskytují při trávení volného času sociálně patologické jevy a zda při trávení volného času je inspirována v rodině.

Učím odborné předměty a odborný výcvik na Střední průmyslové škole v Teplicích, která je součástí integrované páteřní školy s názvem „Hotelová škola, Obchodní akademie a Střední průmyslová škola, Teplice“. Proto jsem zvolil téma BP, ve které se zabývám volným časem středoškolské mládeže v Teplicích.

Získané informace a orientace v příslušné problematice by měly prohloubit mé dosavadní zkušenosti a znalosti, měly by posílit teoretický základ, o který se budu moci opírat ve své učitelské praxi.

2 Teoretická východiska práce

2.1 Volný čas

Významnou oblastí života jedince je volný čas. Účastníme se různých volnočasových aktivit, vstupujeme do různých prostředí. Volný čas nás přináší praktické zkušenosti a mnoho teoretických informací. Volný čas nám poskytuje nové možnosti a současně možnost učit se poznávat. Z tohoto důvodu volný čas mládež přitahuje mimořádnou pozornost (Hájek a kol., 2008).

Podle Pávkové (2002) je pojem „volný čas“ dobrovolné vzdělávání, zábava, rekreace, odpočinek, zajímavé činnosti i časové ztráty s těmito aktivitami spojené. Důležité je zde od sebe oddělovat volný čas, povinnosti i pracovní činnosti. Někdy bývají považovány drobné domácí práce za volné aktivity. Není tomu tak. Ve volném čase jsou hlavní činnosti, které nás baví, provádíme je rádi, uspokojují nás, přináší uvolnění a radost. Pestrost volného času souvisí s věkem, dále se vzděláním, pohlavím, duševním a tělesnou kondicí, na zaměstnání či přátelích jedince.

Činnost jedince v jeho volném čase nebývají izolované projevy jeho aktivity, ale články v řetězci důsledků a příčin. Bývají výrazem subjektivní stránky jedince, jeho zájmů a potřeb (Sak P., Saková K., 2004).

2.1.1 Funkce a význam volného času

Funkce volného času se podle Janíše (2009) dají rozdělit do tří hlavních oblastí, stejně tak podle Hájka, Hofbauera, Pávkové (2008):

I. Výchovná vzdělávací funkce

- Spočívá v záměrném, cílevědomém formování vychovávaných jedinců, kdy každá instituce klade důraz na různé složky rozvoje mládeže, je možné se soustředit na psychicko-sociální složku či na tělesnou složku.

II. Zdravotní funkce

- Veškeré činnosti ve volném čase jsou zaměřeny na zdravotní faktory, které by měly podporovat zdraví, sociální a duševní rozvoj. Lze sem zařadit střídání činností, nebo střídání činnosti a odpočinku.

- Veškeré pohybové aktivity vedené ke zdravému stravování, pobývání na čerstvém vzduchu, vedení ke správným hygienickým návykům a dodržování bezpečnostních návyků.

III. Funkce sociálně preventivní

- Hlavní činnost je péče a dohled. Tuto složku zajišťuje hlavně zařízení, která se o mládež starají po vyučování. Může to být školní družina, domov mládeže i školní sportovní klub.
- Funkci lze zároveň vnímat jako navazování vztahů různých sociálních skupin s nestejnými psychologickými a materiálními podmínkami, které vycházejí z rodiny.

Pokud je podle Pávkové a kolektivu (2002) spektrum činností pedagogicky šťastně ovlivňováno a trávení volného času korektně nastaveno, stává se volný čas příležitostí pro rozvíjení veškerých stránek osobnosti. Pávková vidí především pedagogické poslání volného času mládeže jako výchovu ve volném čase a výchovu k volnému času.

Další tři funkce uvádí Čáp (1997):

I. Odpočinek

- vyrovnává únavu vznikající prací a jedná se o regeneraci sil pracovních
- jedná se o odpočinek kulturní - divadlo, kino, stolní hry i pasivní odpočinek

II. Zábava

- tou dochází k přerušení jednotvárného každodenního režimu jedince
- je spojená s neobvyklou činností, která přerušuje jednotvárnost dne, týdne, jedná se např. o sport, televizi i četbu

III. Rozvoj osobnosti

- z pohledu společenského a pedagogického se jedná o nejdůležitější funkci
- činnosti by se ve volném čase měly rozvíjet po stránce sociální, duševní i tělesné
- lze sem řadit sebevzdělávání, zvyšování kvalifikace, účast na společenském i veřejném životě, zájmové činnosti

Podle Hofbauera (2004) je značný význam volného času v tom, že řeší patologické jevy mezi dětmi a mladými lidmi na základě konání smysluplné volnočasové aktivity.

2.1.2 Pohledy na volný čas

Z pohledu Pávkové (2002) na volný čas vystupuje několik hledisek:

- pedagogická hlediska
- sociologické a sociálněpsychologické hledisko
- politické hledisko
- ekonomické hledisko
- zdravotněhygienické hledisko

Pedagogické hledisko – pedagogické působení volného času by mělo povzbuzovat aktivitu dětí a mládeže, poskytovat volnost pro jejich spontaneitu, seberealizaci, poskytovat pocit jistoty a bezpečí. Veškeré činnosti usměrňované a motivované pedagogickým způsobem dávají příležitost pro rozvíjení všech rysů osobnosti, duševních i tělesných vlastností i sociálních vztahů. Nejenomže zorganizujeme volný čas dětí a mládeže, ale umožníme jim i primární orientaci v zájmových činnostech. Takže vedeme výchovu k volnému času a vychováváme ve volném čase.

Sociologické a sociálněpsychologické hledisko – je možné položit jednoduchou otázku: „Vedou činnosti během volného času k utváření mezilidských vztahů a napomáhají vzniklé vztahy kultivovat?“. Ví se, že nedostatek sociálních vazeb formuje osobnost tak, že lze s jedincem lépe manipulovat a ten zejména hledá příležitost seberealizace v sociálně závadné atmosféře.

Jiným, účinně působícím sociálním vlivem, jsou hromadné sdělovací prostředky, obzvláště pořady v televizi. Jistě je jejich působení v mnoha liniích pozitivní, bohužel je zde mnoho nežádoucího, které plyne z nevhodných pořadů. Současně dochází k tomu, že vlastní aktivita bývá nahrazena pasivním sledováním různých akcí bez zjevně hlubšího prožitku.

Politické hledisko – do jak velkého rozsahu se stát svými správními orgány vměšuje do volného času obyvatelstva a jaká by měla být školská politika. Zda bude věnována patřičná pozornost v rámci školské soustavy i ústavům pro ovlivňování volného času. Zainteresovanost státu spočívá hlavně v zakládání zařízení pro volný čas dětí a mládeže, podporou spolků, sdružení a organizací pracujících s dětmi i mládeží. Dále v ustanovování pedagogicky volného času, s přípravou profesionálních a dobrovolných pedagogických pracovníků vhodných pro tuto činnost. Pomoc vytvářet pozitivní přístup dospělých členů společnosti k dětským činnostem ve volném čase.

Ekonomické hledisko – je důležité, jaké množství prostředků investuje společnost do vybavení pro volný čas. Volný čas už není jen výchovnou a vzdělávací činností, v posledních letech se z něj stalo i odvětví komerční, tím se bohužel vzdává vzdělávacích cílů, celkové kultivace jedince. Největším odvětvím světového hospodářství začíná být průmysl volného času. Spadají do něj cestovní kanceláře, zábavné průmysly, sportovní organizace, výrobci oblečení pro sport či volný čas. Kolik prostředků jsou lidé ochotni investovat do vyžití volného času svědčí o úrovni společnosti.

Zdravotněhygienické hledisko – se zaměřuje na velikost podpory pro zdraví duševní a tělesný rozvoj jedince v rámci volného času. Zdravotní pracovníci sledují uspořádání režimu dne, respektování výkonnostní křivky jedince, hygienu prostředí i duševního života. Z tohoto hlediska vyplývá, že správné využívání volného času se kladně promítne do zdravotního stavu jedince.

2.1.3 Formy volného času

Poustková (2008) dělí formy volného času na aktivní využívání volného času a odpočinku a na pasivní trávení volného času a odpočinku.

Při pasivním trávení volného času a odpočinku Poustková (2008) určuje jako prioritní volnočasovou aktivitu sledování televize. Na základě průzkumu se každý den dívá na televizi 76% mládeže. V těsném závěsu je další pasivní aktivita v podobě PC, kdy mládež hraje počítačové hry nebo sleduje filmy. Následuje toulání po ulicích, návštěvy restauračních zařízení a nicnedělání.

Aktivní využívání volného času a odpočinku Poustková (2008) charakterizuje jako fyzickou aktivitu, která může být organizovanou či individuální aktivitou. Ve své podstatě se jedná o zábavu, která kompenzuje duševní napětí. Všechny zájmové činnosti by měly přinášet radostné zážitky, pocit seberealizace a uspokojení. Navazování kontaktů, vytváření kamarádských vztahů a přátelství.

Do rodinného životního stylu by pro dítě měla být zařazována pohybová rekreace co nejdříve. Ne každá pohybová aktivita, zejména ta sportovní, má vliv na odpočinek nebo upevňuje zdraví, je správné děti zapojovat do základních pohybových aktivit v podobě pěší turistiky, cyklistiky, plavání a lyžování, zároveň dochází k utváření předpokladů pro cílenou pohybovou rekreaci.

Spousta (1996) se zmiňuje o psychohygieně jako o psychologické disciplíně sdružující poznatky přírodních, technických a společenských věd, které jsou uplatnitelné v péči o jedince

s ohledem na jeho vnitřní psychickou stabilitu s optimální výkonností, s aktivní adaptací a s prožitkem vlastního smysluplného života. Dle Spousty se vyskytují psychohygienická pravidla k využívání volného času:

- Nejlepší je volný čas organizovat individuálně nebo individuálnost co nejvíce poznávat.
- Je lepší odstranit z volného času nesmyslné úsilí a křečovitost.
- Uvědomit si, že volný čas nebývá neplodně stráveným časem.
- Mít na paměti nejen odpovědnost za využívání svého volného času, ale i za svou pracovní efektivnost.
- Ve volném čase se věnovat činnostem, u kterých lze předpokládat určité vlohy.
- Volnočasové aktivity mají přispívat k subjektivnímu prožitku štěstí.
- Usilovat o rozmanité záliby a zájmy a nevázat jejich uskutečňování zcela na zaměstnání.
- Činnosti ve volném čase by měly být doprovázeny pozitivním emočním laděním.
- Korigovat rozumem soukromé cíle, hodnoty a plány, fantazií ve volném čase.
- Vyhledávat náplň činností ve volném čase v představivosti a ne v logičnosti, aniž by docházelo k odloučení od skutečnosti
- Rozumět psychohygienickým pravidlům k využívání volného času a mít k nim vlastní rozumný názor.
- Nejen pro psychiku jedince, ale i pro jeho tělo platí při využívání volného času psychohygienická pravidla.

2.1.4 Volný čas a zájmové činnosti dnešní mládeže

Činnosti jedince ve volném čase nebývají izolovanými projevy jejich konání, nýbrž části v řetězci důsledků a příčin. Bývají znakem subjektivní stránky jedince, jeho zájmů a potřeb (Sak, Saková, 2004).

V dnešní době je chápáno a vnímáno hodnocení využívání volného času širší veřejností spíše negativně. Nejvíce bývá probírána špatnost pro zaujetí počítačovými hrami, videoprogramy, internetem a televizí. Nesoulad mezi nárůstem volného času a nezpůsobilostí mládeže jej významně a kvalitně využít, bývá řešen již několik let, jen dochází ke změně významu pojmů „významně“ a „kvalitně“. Bývá pravdou, že více volného času mívají ti jedinci, kteří jej

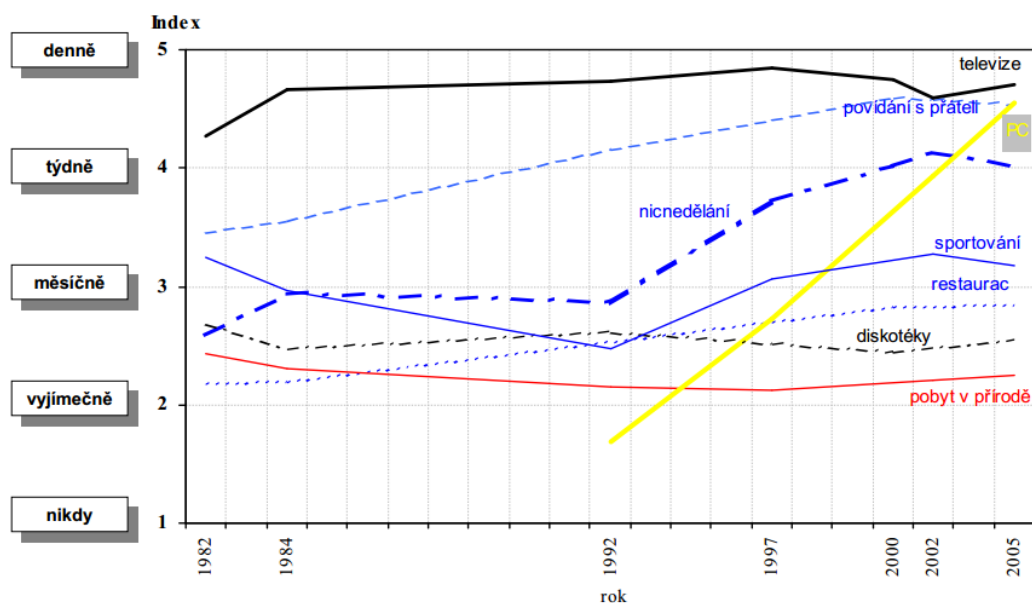
nezasvěcují koníčkům a uskutečnění si svých společensky významných aspirací či vzdělání. Často to jsou právě mladistvé osoby, které se označují jako problémové. U nich jsou charakteristické obranné mechanismy, zábrany a nízká schopnost rozpoznat špatnost (Marešová, 1997).

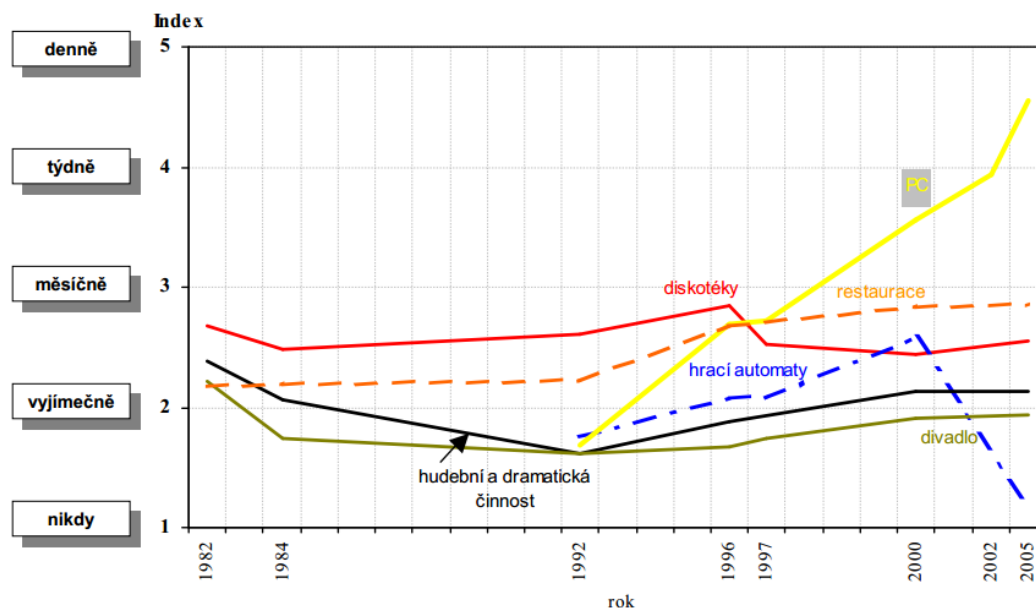
Volnočasové aktivity a využití volného času mají u mládeže svá specifika. Od dětství po mládí dochází k utváření hodnotového systému jedince, vzniká bezprostřední spojení s vnitřní motivací (Sak, Saková, 2004).

V posledních desítkách let dochází k urychlování proměn povahy vyžití a trávení volného času. Zrychlení těchto proměn souvisí s technologickým rozvojem a se vstupem nových médií. Pro soudobou starší populaci je zásadním médiem televize, která přeměnila její životní styl a volný čas. Pro dnešní mladou generaci to bývají nové komunikační a informační technologie, např. mobilní telefon, osobní počítač, internet. Tato forma médií se funkčně i technologicky spojuje v multimédiích, vývojem 20. a 21. století.

Lze to ukázat na grafu, kde u věkové skupiny 15-18 let se od roku 1982 rozvíjela četnost vybraných volnočasových činností, které jsou škálovány od 1- nikdy, po 5 - denně.

Graf rozvoje vybraných volnočasových činností

Zdroj: www.insoma.cz

2.2 Volnočasové aktivity

Je nabízeno velké množství volnočasových aktivit, které jsou zajišťovány nemalým počtem nestátních a státních organizací. Náplň volnočasových aktivit je dána obecnými zájmy a vychází z plánů MŠMT (ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy) či programů organizací, které často reagují na poptávku a potřeby účastníků.

2.2.1 Prostředí volnočasových aktivit

Volnočasové aktivity se uskutečňují v prostředí přirozeném či v prostředí upravovanému k danému účelu nebo prostředím člověkem zřízeného. Příroda je právem považována za jedinečné prostředí k uskutečňování volnočasových aktivit. Přirozená prostředí každodenního života i zařízení volného času, ke kterým lze přiřazovat místa umělecky a historicky přitažlivá, neustále procházejí kvalitativním i kvantitativním vývojem. Kulturní a sportovní centra, haly, hřiště, parky, domovy mládeže, střediska dětí a další školská zařízení, prostory různých vzdělávacích institucí, klubovny či prostory sdružující děti a mládež, nízkoprahová zařízení atd. jsou místa specializovaná, zřízená za účelem realizace volnočasových aktivit (Pávková a kol., 2002).

Příroda patří ke stále vyhledávanějšímu prostředí pro uskutečňování cílevědomě zaměřených i živelných volnočasových aktivit. Příroda má obrovský význam pro volnočasový pobyt, pohyb a aktivitu. Využívání přírodního prostředí se uskutečňuje v několika úrovních a rovinách, při kterých jedinci využívají své síly, speciální vybavení, prostředky či zvířata. Za pomoci výše zmíněných možností překonávají i využívají fyzikální zákony ve vzduchu, na zemi nebo ve vodě. Člověk si ve větší míře přizpůsobuje přírodní prostředí k výhodnějšímu využívání při volnočasových činnostech. U šetrnější možnosti pouze úpravou terénu či výstavbou cest, tratí, tras a u výraznější možnosti výstavbou sjezdovek, lanovek, cyklostezek atd. V jiných případech tvoří kopie různých výsečí nebo uceleného přírodního prostředí, toto se projevuje budováním zoologických a botanických zahrad (Májek a kolektiv, 2008).

2.2.2 Organizace volnočasových aktivit

Podle Hájka a kolektivu (2008), volnočasové aktivity provozuje v mnoha rozličných variantách a formách řada subjektů. Vzniká rozmanitá nabídka volnočasových aktivit od státních a nestátních organizací, zařízení, institucí či konzumní společnosti, kdy se rýsuje dynamické, široké a flexibilní pole možností pro trávení volného času. Paradoxem je fakt, že mládež, která disponuje volným časem ve větší míře, mívá problém se v tak široké nabídce orientovat.

Na základě zájmu nebo podle zaměření organizace jsou obvykle volnočasové organizace rozdělovány, dále podle formy docházky účastníků, na aktivity pravidelné, prázdninové, příležitostné a spontánní. MŠMT vyhláškou o zájmovém vzdělávání ustanovuje formy zájmového vzdělávání na zájmovou činnost pravidelnou a na zájmovou činnost příležitostnou, osvětovou činnost, táborovou činnost, na nabídku otevřených spontánních aktivit, na individuální práci s jedinci vedoucí k rozvoji nadání a organizaci soutěží, přehlídek, které vyhlašuje MŠMT (Hájek a kolektiv, 2008).

Primárně se volnočasové aktivity uskutečňují v rodině, která v tomto směru buduje základy osobnosti pro trávení volného času. Nástupem do mateřské a základní školy se nabalují volnočasové aktivity škol a jejich zařízení. Školní družiny a školní kluby patří mezi volnočasová zařízení školy. Nepřeberné množství aktivit školní družiny je určeno pro žáky 1. stupně ZŠ. Ve větší míře se jedná o činnosti pravidelné s vymezeným prostorem pro spontánní a příležitostné činnosti. Mezi základní činnosti školní družiny bývá zařazována odpočinková činnost prostřednictvím klidových aktivit, také příprava na vyučování a hry. Pro žáky 2. stupně ZŠ a žáky

nižších ročníků víceletých gymnázií je určen především školní klub. Těžištěm volnočasových aktivit školního klubu bývají zájmové aktivity ve formě rozmanitých kroužků a také s nabídkou spontánních i příležitostných činností (Pávková a kol., 2012).

Střediska pro volný čas dětí a mládeže, kterými bývají domy dětí a mládeže či stanice zájmových činností se zřizují za účelem naplňování rekreační a výchovně vzdělávací funkce se širokou zájmovou působností. Jsou zřizovány školským úřadem, obcemi, církvemi nebo jinými subjekty a patří do soustavy škol a školských zařízení (Hájek a kol., 2008).

Školská výchovná a ubytovací zařízení také patří mezi další zařízení s působením v organizování volného času. V této kategorii se nacházejí internáty, domovy mládeže i školy v přírodě. Posláním těchto zařízení je v zajištění žákům i studentům mimoškolní zájmové činnosti se zaměřením na jejich zájmy, sport, ale i na vzdělávání, souběžně jim zajišťuje ubytování, stravování a v komplexu celodenní výchovné působení. Do výchovné a vzdělávací soustavy, která také působí na děti a mládež, ještě spadají výchovná zařízení pro ústavní výchovu. Jedná se o dětské domovy se školou nebo jen dětské domovy, dále výchovné či diagnostické ústavy. V neposlední řadě se ještě významně podílejí na rozvoji zájmových činností a vzdělávání ve volném čase základní umělecké a jazykové školy (Hájek a kol., 2008).

Nestátní neziskové organizace mívají podstatný podíl v organizování volnočasových aktivit dětí a mládeže. Zejména se jedná o občanská sdružení a o organizace zaměřené na děti a mládež. Pionýr, Sokol, Junák – Svaz skautů a skautek ČR, Česká tábornická unie a řada dalších. Současně se soustavou škol a školských zařízení nabízejí spektrum volnočasových činností pro smysluplné a aktivní využívání volného času dětí a mládeže. Širokou nabídkou subjektů činných v oblasti volného času dětí a mládeže doplňují náboženská společenství, církve, komerční organizace a zařízení (Hájek a kol., 2008).

Kromě některých církevních zařízení mají sociální poslání a zaměření na neorganizované děti například nezisková nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (NZDM). V nich se soustředí na jedince, který se nachází ve složité životní situaci, bývá ohrožen sociálně patologickými jevy, nebo se projevuje s vyhraněným životním stylem, který je neakceptovatelný většinou společností. Nízkoprahová zařízení poskytují klientům hlavně volný vstup a pobyt v zařízení, sociální služby, spektrum volnočasových aktivit. Ve své podstatě se jedná o aktivity a činnosti, které zaměřují na prevenci s cílem snížit rizika sociálně patologických jevů (Hájek a kol., 2008)

2.2.3 Současné trendy v oblasti volnočasových aktivit mládeže

Dobrovolnost a volitelnost jsou základními pilíři volnočasových aktivit a patří mezi základní znaky současného trávení volného času. Z tohoto důvodu je u nejmladších účastníků spolu s motivací volit i promyšlený a citlivý přístup tvorby volnočasových aktivit (Hofbauer, 2004).

V posledních letech můžeme pozorovat stávající trend individualizace v oblasti trávení volného času, který se již po delší dobu projevuje převážně v úbytku členských základů a oslabování vlivu sdružování dětí a mládeže. Hofbauer ve své knize „Děti, mládež a volný čas“ uvádí, že se jedná o celoevropskou záležitost. Za jednu z důležitých příčin uvádí velký nárůst možností volnočasových aktivit především díky využívání počítačů, masmédií a dále zejména nárůstem nabídek či potřeb konzumního způsobu života. Dále Hofbauer (2004) uvádí, že tento trend v České republice má propojení také s politickým vývojem po „sametové revoluci“, po které dochází k velkému nárůstu členů v minulosti zakázaných spolků, organizací a sdružení. Současně ovšem odstartoval odklon od kolektivního způsobu života, od autoritativně a masově organizovaného trávení volného času, to vše na základě pozvolné změny společnosti.

Podle Hájka a kolektivu (2008) se u dětí počátek organizovaných volnočasových aktivit začíná provozovat stále v nižším věku. Dochází ke změnám programů vzdělávání u některých mateřských škol, bývají častěji specifické a směřují více na individualitu rozvoje osobnosti dítěte. Organizované a pravidelné volnočasové aktivity se stále více stávají středem zájmu rodin na rodičovské dovolené, rodičů s malými dětmi, pro které je naplnění volného času dětí smysluplné a považují jej za důležité pro následný rozvoj a výchovu svých dětí.

I když předmětem mé bakalářské práce není volný čas seniorů, nelze nezmínit fakt, že v posledních desetiletích dochází k prodlužování lidského věku a tudíž narůstá časový prostor volného času ve stáří. Potřeba volného času se tudíž rozšiřuje také i u této věkové kategorie, ta ve svých zájmech při trávení volného času často navazuje na předešlé životní období. Tento poznatek zesiluje celoživotní potřebu výchovy k volnému času (Hájek a kolektiv, 2008).

Hájek a kolektiv (2008) také uvádí, že značná diferenciací zájmů jednotlivých organizací i jedinců bývá pro dnešní dobu charakteristická. Současně velké působení komerce a směřování různých záměrů ve výchově dětí a mládeže. Na základě tohoto poznatku se doporučuje pečlivě zvažovat nabídky volnočasových aktivit, a to nejen při výběru pro děti a mládež.

V dnešní době můžeme hovořit o velkém vzestupu významu komunikačních technologií, informačních prostředků a počítačů u volnočasových aktivit dětí a mládeže. Kdy společné trávení volného času s kamarády a s poslechem hudby zaujímají ve volném čase děti a mládeže největší část prostoru, tím se umisťuje v žebříčku aktivit na předních místech. Velký vliv má v tomto směru technologický vzestup elektronických nástrojů komunikace či médií v podobě Facebooku a ICQ. Čím dál tím více tyto oblasti zájmů přecházejí do roviny virtuální reality (Procházka, 2012).

Sledování médií, komunikace se známými, s přáteli, poslech hudby patří podle Saka (2000) k nejvýznamnějším aktivitám mládeže. Z pohledu frekvence a četnosti vzrůstá pasivně konzumní orientace mládeže se silným zastoupením nicnedělání, neaktivních činností a odpočinku.

Dále podle Saka (2000) lze k dnešním obecným trendům řadit pokles četby. Vzrůstá význam využívání médií jako volnočasové činnosti, narůstá pasivita při trávení volného času a stále více se projevují tendence dosáhnout zábavy bez vynaložení námahy. Lze podotknout, že sportovní aktivity drží svou značně podstatnou pozici právě u středoškolské mládeže a zastavily svůj pokles v pořadí zájmů dětí a mládeže. Na druhé straně nebývá rozvoj volnočasových aktivit u mládeže příliš kladný, na základě průzkumů lze pozorovat prohlubování konzumnosti, nenáročnosti a pasivity.

Pro zjednodušení lze hovořit, že volnočasové aktivity bývají provozovány v rozmanitých prostředích, uměle vytvořených či upravených nebo prostředích přirozených. Stále více nabývá na významu v této oblasti příroda. Na tvorbě volnočasových aktivit je tak značně nepostradatelná. Přímou roli v realizaci aktivit u dětí nižšího věku zajišťuje rodina a zároveň i výběr činností zajišťujících aktivity u období předškolním. Následně, pozvolna s věkem dítěte se zapojují jednotlivá školská zařízení. Prostřednictvím komerčních subjektů, organizací sdružujících děti a neziskových organizací nejčastěji probíhá doplňování volného času o další volnočasové aktivity. Je důležité, brát na zřetel a pracovat s principy, dobrovolnosti, volitelnosti a individualizace v oblasti volného času. Za významné poznatky lze považovat ubývání členských základů sdružení dětí a mládeže, nárůst významu komunikačních a informačních technologií, s nimi spojených médií či prostředků. Tato média a technologie se stávají významnou součástí celkové náplně volného času mládeže i jejích volnočasových aktivit. Vzrůstající pasivita, konzumnost, nenáročnost při výběru a trávení volnočasových aktivit patří v současné době mezi zápory u vývoje mládeže.

2.2.4 Typy volnočasových aktivit

V následujícím textu bakalářské práce se budu zabývat jen zařízeními orientujícími na činnost středoškolské mládeže. Vychází z rozdělení podle Hájka, Hofbauera a Pávkové (2008), doplněné o areály a zařízení v místě bydliště (Hofbauer, 2008).

Pro představu uvedu přehled a charakteristiku jednotlivých kategorií:

- Areály, hřiště a zařízení v místě bydliště
- Živnostenské podnikání směřující k dětem a mládeži, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
- Nestátní neziskové organizace
- Výchovná zařízení pro ústavní výchovu
- Školská výchova a ubytovací zařízení
- Školská zařízení pro zajímavé vzdělávání

Areály, hřiště a zařízení v místě bydliště

V tomto typu volnočasových zařízení registrujeme celoročně působící zařízení, do kterého spadají cyklistické a pěší stezky, skateboardové a běžecké dráhy a stezky, prostá hřiště s asfaltovým povrchem umístěnými v prostorách domu. Další skupinou je zařízení sezónního provozování, kam řadíme některé bazény, přírodní kluziště, dětské parky ve městech, lyžařské a běžecké dráhy a lyžařské můstky. Skupinou poslední jsou subjekty s přechodným fungováním nebo mobilním zařízením, ta zahrnuje cirkus, pout'ové atrakce či neformální setkávání mládeže na náměstích a ulicích (Hofbauer, 2008).

Živnostenské podnikání směřující k dětem a mládeži

Volnočasové instituce zařazené do této skupiny bývají zakládány jako živnosti na komerčním základě. Subjekty se soustřeďují na sociální složky propojené se zajímavými činnostmi, na předávání dovedností. Lze sem řadit i provozovatele diskoték, heren, internetových kaváren, táborů. Tito provozovatelé ne pokaždé se snaží o výraznější výchovné působení.

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež

Přímým posláním nízkoprahových zařízení je pomoc jedincům, kteří se nacházejí v těžké životní situaci, ohrožují je sociálně patologické jevy či mívají takový životní styl, který bývá většinou společností neakceptovatelný. Snížení sociálních rizik, která vyplývají z jejich stylu života a uskutečňování vylepšení kvality života klientů, je cílem nízkoprahových zařízení. Hlavní důraz je soustředění na takzvanou „nízkoprahovost“, což znamená odstranění veškerých možných bariér

a maximální dostupnost poskytovaných služeb. Nízkoprahové zařízení nabízí službu bezpečně, klient se nemusí registrovat a může zůstat v anonymitě. Pro nízkoprahová zařízení jsou charakteristické čtyři základní formy služeb. Jedná se o volný vstup do zařízení, o tvorbu činností a aktivit zaměřených na prevenci, o sociální služby a volnočasové aktivity (Hájek a kol., 2008).

Nestátní neziskové organizace

Podle Hájka, Hofbauera, Pávkové (2008) jsou významným subjektem na trhu volnočasových aktivit nestabilní neziskové organizace, jedná se hlavně o občanská sdružení a organizace dětí a mládeže. Své působení mohou mít jako lokální instituce nebo organizace, které působí po celém území České republiky (Hnutí Brontosaurus, Duha, České tábornická unie, Junák, Sokol a mnoho dalších). Široká nabídka organizací pro děti a mládež se na území České republiky rozvíjí od roku 1990. Oficiálně do té doby existoval pouze socialistický svaz mládeže. V dnešní době mohou být jednotlivé organizace zakládány jako sdružení, obecně prospěšné společnosti či školské právnické osoby. Nestátní neziskové organizace jsou považovány za významný prvek při tvorbě žádoucí nabídky pro aktivní využívání volného času dětí a mládeže. Svým působením výrazně a významně obohacují, doplňují výchovně-vzdělávací činnosti škol, školských zařízení a rodin. Dětem umožňují přirozeným způsobem rozvíjet jejich talent, schopnosti, dovednosti. MŠMT ČR vypisuje na podporu činnosti nestátních neziskových organizací dotované programy.

Výchovná zařízení pro ústavní výchovu

Přímá funkce těchto zařízení spočívá v zabezpečení péče o dítě sociální, hmotné a výchovné. Jedná se o děti, které nelze z vážných důvodů vychovávat ve vlastní rodině a nelze ani využít možnost náhradní rodinné výchovy. Spolu s výchovnou péčí probíhá rozvoj zájmu, nabídka volnočasových aktivit je rozvoj celé osobnosti. Do kategorie výchovných zařízení pro ústavní výchovu spadají dětské domovy, dětské domovy se školou, diagnostické ústavy a výchovné ústavy. Do dětských domovů se umísťují děti z nedostatečného či z nevhodného rodinného prostředí. V dětských domovech se školou se starají výchovní pracovníci o děti s uloženou ochrannou výchovou či o děti s nařízenou ústavní výchovou. Týká se to dětí a mladistvých, u kterých se vyskytuje duševní poruchy nebo závažné poruchy chování. Úkoly diagnostické, terapeutické, výchovné, vzdělávací, koordinační, organizační a sociální zajišťují diagnostické ústavy. V diagnostickém ústavu trvá pobyt dítěte nejčastěji osm týdnů a souvisí s následným nejvhodnějším umístěním dítěte. Péči o děti starší patnácti let, u kterých byla soudně uložena ochranná nebo nařízená ústavní výchova či se potýkají se závažnými poruchami chování, zajišťují výchovné

ústavy. Ve výchovných ústavách probíhají volnočasové aktivity nejčastěji v areálu ústavu. Zapojení klientů do aktivit je závislé na jejich reedukaci a resocializaci (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

Školská výchovná a ubytovací zařízení

Tato zařízení zajišťují žákům a studentům stravování, ubytování, vzdělávání, zájmové i sportovní činnosti v čase mimo vyučování. Domovy mládeže jsou provozovány pro studenty vyšších odborných škol a žáky středních škol. Provozovány mohou být buď pro žáky více škol či slouží žákům konkrétní střední školy. Žáci bývají diferenciováni do vícera výchovných skupin, které čítají dvacet až třicet žáků. Mimo jiné žáci v domovech mládeže pod vedením výchovných pracovníků získávají žádoucí studijní návyky a zároveň se připravují na vyučování (Hájek, 2008).

Školská zařízení pro zájmové vzdělání

Dle vyhlášky č. 74/2005 Sb. (O zájmovém vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů) se školní kluby, střediska volného času i školní družiny se řadí mezi školská zařízení pro zájmové vzdělávání. Poslední typ je určen jen žákům základních škol. Na základě této vyhlášky je možné provádět zájmové vzdělávání pravidelnou zájmovou činností nebo příležitostnou činností, osvětovou a táborovou činností.

Názvem jako oddíl, klub, kroužek, soubor, jsou označovány organizované zájmové útvary pravidelné zájmové činnosti. Do takových útvarů se zájemci musí přihlásit do útvaru pravidelně docházet a ke konci období seznamují veřejnost s výsledky své práce.

Příležitostné aktivity či nepravidelně se opakující akce rekreačního nebo výchovně-vzdělávacího zařízení se rozumí jako zájmová činnost příležitostná. Je otevřená veřejnosti a bývá vedená pedagogickým pracovníkem, nejedná se však o průběžnou činnost. Otevřené spontánní aktivity obsahují průběžné nabídky pedagogicky nepřímo ovlivňovaných činností. Z hlediska spontánních činností není potřebné určovat začátek i konec, časovou hodnotu určuje jen provozní doba zařízení. Pedagogický pracovník v některých aktivitách působí jako konzultant či rádce a zajišťuje bezpečnost. Nadřazenější formou nabídky spontánních aktivit, které jsou vhodné pro talentovanou mládež, bývá návštěva specializovaných pracovišť, jako např. ateliéry, počítačová centra, laboratoře.

Dalším typem zájmového vzdělávání bývá přednášková, neboli osvětová činnost, při které pedagogičtí pracovníci poskytují metodické a odborné informace cílené směrem k volnému času

mládeže. Při individuální činnosti s mládeží vedoucí k rozvíjení jejich nadání, tvoří pedagogičtí pracovníci speciální zájmové útvary pro nadané a talentované jedince.

Táborová činnost je chápána jako organizovaná činnost s mládeží, která se koná v době dlouhodobého volna. Tábory mohou mít rekreační charakter, nebo můžou mít formu odborného soustředění.

Za poslední typ zájmového vzdělávání se považuje organizování soutěží či přehlídek za spoluúčasti MŠMT ČR, kdy pedagogičtí pracovníci pořádají postupová kola, zajišťují propagaci, řídí průběh, zajišťují vyhodnocení a zveřejnění výsledků (vyhláška č. 74/2005 Sb.).

2.3 Charakteristika věkové kategorie v období adolescence

Pojem mládež se poměrně hojně užívá laickou, profesní i dospělou veřejností. Většina populace, která tento pojem užívá, si pod ním představuje věkovou skupinu mladých lidí, která už nepatří přímo mezi děti a současně nepatří ani mezi dospělé. S pomocí poznatků vývojové psychologie a další vědních oborů se pokusím popsat právě tuto skupinu, která prochází složitým obdobím a nepatří ani k dětem a ani k dospělým. Mládež, jako věkové označení, lze z pohledu vývojové psychologie zařadit do období adolescence, které je vymezeno 15. – 20. rokem života jedince a řadí se do období staršího školního věku.

Podle Maceka (1997) v období adolescence vzniká volný prostor, který je nutno v procesu dospívání dobře zaplnit. Adolescence se již nechápe jako pouhé období příprav na dospělost, neboli jako most mezi dětstvím a dospělostí, po kterém je nutné v nejkratším čase přejít na druhý břeh.

Jak píše o adolescenci Vágnerová (2000), jedná se o velice náročné období, ve kterém se uskutečňuje složitý proces hledání své totožnosti na platformě vymezování se vzhledem k dospělým a společnosti. Dále Vágnerová popisuje psychologa Eriksona, který přináší ve spojitosti k tomuto úseku vývoje jedince velice výstižné pojmenování - „psychosociální moratorium“. Tímto pojmem přibližuje situace a pocity mládeže, při kterých se dospělost staví jako značně složitá či nikterak přitažlivá a z tohoto důvodu ji chtějí odložit. Ve své podstatě je moratorium výrazem pro potřebu něco zabrzdit či zastavit. Doba adolescence je ve větší míře chápána jako období přechodné, ale s velice podstatným úkolem vybudovat časový prostor, při kterém bude mít jedinec šanci docílit dospělosti ve všech sfér osobnosti a života jako takového.

Hájek a kolektiv (2008) uvádějí, že v adolescenci se vyskytují příležitostně také výrazné vývojové difference mezi pohlavími, nicméně celkově dochází k zastavení vývoje, ve kterém se naplno utvářejí tělesné funkce, a v elementárních rysech se ukončuje vývoj psychiky. Tělesná výkonnost a zdatnost se zvyšuje na základě dokončování fyzického růstu. Tělesný vzhled hraje pro adolescenta abnormálně velkou důležitost, která hojně působí právě na psychiku jedince a dále se tělesný vzhled začíná přibližovat formě dospělosti. Středem zájmu je vlastní tělo a bývá bráno jako součást identity. Zevnějšek bývá prostředkem k dosažení sociálního uznání, prestiže a je původem atraktivity. Proto je atraktivita potřebná k dosažení dobrého sociálního postavení. Nespokojenost nebo spokojenost se vzhledem či vlastnostmi fyzickými, skutečné nebo domnělé odlišnosti od „normálu“, bývají původem pocitů méněcennosti, popřípadě i nepříjemných prožitků. Tato skutečnost má vliv na projevy chování a postojů u adolescentů a je třeba citlivým způsobem brát tyto faktory v úvahu.

Lze konstatovat, že také postupně také dozrávají kognitivní funkce a tudíž začínají být na vrcholu možností adolescentů. To, že ještě nedosahují v komplexním názoru úrovně dospělého, je pouze na základě nedostatku zkušeností a nedozrálости určitých vlastností. Dochází ke zlepšování schopností, jako je myšlení, představivost, pozornost, paměť. Z přesnění úsudků a soudů zajišťuje vyšší úroveň myšlenkových operací, bohužel jejich kvalitu sráží ukvapenost. Výraznou vlastností bývá flexibilita, která jde souběžně se schopností využívat nové prostředky řešení (Hájek a kolektiv, 2008).

Hájek a kolektiv (2008) uvádí, že stabilizace probíhá v oblasti citů a lze sledovat určitou citovou rozpolcenost na základě nepatrné souvislosti záporných a kladných citů k jednomu předmětu, kdy adolescent kolísá mezi dvěma opačnými poli. Prožívání reality bývá silnější než u dospělých. V oblasti intelektuální všeobecně vrůstá dychtivost po vzdělání, ve skutečnosti se jedná o náchylnost utvořit si stanovisko na svět a dobrat se vlastním snažením pravdy. Ojedinelá bývá zvědavost, směřující obzvláště na obor budoucí profese, na osobní zájmy a koníčky. Dochází k rozvíjení i vyšších citů a morálního cítění. Mezi základní projevy adolescentů bývá hodnotit jednání a projevy jiných lidí na podkladě svých úvah o tom, co je správné a dobré. Dále dochází ke snižování dopadu a smyslu možného trestu, ukazuje se zvýšená citlivost na nejednotnost mezi prohlašovanými morálními zásadami a věcným činem v konkrétních případech. Narůstá vytrvalost, cílevědomost, rozvážnost, vpřed se derou tendence dokazovat své schopnosti a zároveň je uplatňovat. Adolescenti se dokážou nechat unést jakousi činností, která pro ně má hlubší

subjektivní závažnost než škola. Záluby a zájmy se zvolna ustavují a specifikují, zaujetí k nim je někdy velice silné a stávají se tak náplní volného času po celý život.

Vztah k vrstevníkům má velký význam v období dospívání. Ústředními motivy dospívání bývá oblíbenost a uznání ve skupině, vzniká silný vztah ke skupinám a k jedincům, projevuje se velká nezbytnost kontaktu s vrstevníky, velké přizpůsobování se dominantním názorům a snaha neodlišovat se. V tomto období vznikající nebo trvající vztahy bývají často trvalého charakteru a provázejí adolescenta do dospělosti až po celý život (Vágnerová, 2000).

2.4 Faktory ovlivňující volný čas mládeže

Na výše zmiňovaného adolescenta má silný účinek sociální prostředí, v němž se ocitá, platí to samozřejmě pro dítě nebo mladého člověka. Prostor pro výchovné zhodnocování volného času a utváření správného životního stylu se vytváří nebo vytrácí prostřednictvím podpory či destrukce úsilí jedince, dostatkem nebo absencí příležitosti či možností k naplňování volného času a k úplnému rozvoji osobnosti, pozitivních i negativních vlivů pomocí příkladů napodobování i přejímání forem a principů životního stylu. V následujícím textu se pokusím nastínit, jaké typy sociálního ovzduší a jak silně přispívají k vývoji životního stylu a vývoji volného času každého jedince.

2.4.1 Rodina

Většina odborné literatury se shoduje v tom, že úvod veškerého působení a ovlivňování sociálního prostředí směřující na jedince bývá v rodině.

Matoušek, Kroftová (2003) popisují, jaká možná selhávání rodiny mohou být, jakožto společenské organizace, která má určitou zakotvenost ve společnosti. Rodina bývá tvůrcem či uspokojovatelem rodinných vazeb, poskytovatelem hodnotného dohledu nad dětmi i mládeží, dokáže záporně ovlivnit život osobnosti a vede popřípadě až k delikventnímu chování. Shodně tak velký význam mívá rodina i v tom kladném slova smyslu.

Podle Hofbauera (2004) je rodina jako primární sociální kategorie pro rozhodující majoritu dětí i mládeže zároveň prvobytným ovzduším volnočasového života.

Kraus (1999) ve své publikaci uvádí, že v současné době i přes veškeré časté problémy rodin a narůstajícího vlivu dalších faktorů, převážně médií, hraje rodina nepřetržitě nejvýznamnější roli

a bývá neustále nenahraditelnou primární sociální částí v průběhu socializace u dětí a mládeže. Jako základní zdroj negativních, ale i pozitivních vlivů se dá bezesporu označit právě rodina. Ve sféře volného času se to týká hlavně podpory volného času uvnitř rodiny, postojů a způsobů života, výchovné praxe rodičů, hmotných a časových podmínek k vytváření volnočasové aktivity.

Rodina má v současné době opravdu velkou volnost v oblasti realizace volného času dětí a mládeže. Značná důležitost rodiny bývá v tvorbě příznivých předpokladů pro volný čas a počítá se s jejím zájmem o to, aby děti prožívaly svůj volný čas smysluplně i bohatě. Rodina má obrovskou výchovnou kapacitu a současně misi učit své děti k volnému času. Současně hraje roli realizátora, inspirátora, podporovatele volnočasových aktivit. Velký přínos mívá rodina v oblasti reprodukce a nápodoby stylu trávení volného času, současně životního stylu, kdy potomci vzorce životního stylu a volnočasového chování rodičů často napodobují a přebírají. To vše se uskutečňuje v negativním či pozitivním slova smyslu. Klíčové je proto hodnotné uskutečňování společných či individuálních stálých, pravidelných zájmových aktivit v rodině, současně přiměřeného času rodičů, který věnují svým dětem. V rodině se zpravidla větší měrou rozhoduje o skutečné formě volného času mladších dětí, o klesajícím vlivu rodiny se dá hovořit u mládeže. Při utváření plánu volnočasových činností rodina společně s dospívajícími navazuje na předešlý rozvoj trávení volnočasových činností a volného času. Rodina ovlivňuje nasměrování a naplňování volného času, ovlivňuje sociálně, organizačně, ekonomicky a také svými postoji, příklady i názory (Hofbauer, 2004).

Sak (2000) charakterizuje účinek rodiny v doméně volného času jako „integrační kontinuity aktivit ve volném čase“. Zabývá se sociálními aspekty aktivit v rodině, při kterých dítě nabývá určité sociální bohatství, které jej z hlediska norem, hodnot a vzorců chování navádí na jisté trávení volného času a odpovídající volnočasové činnosti. Poukazuje a na smysl či dopad hmotných nástrojů rodiny jako jisté limitující, nicméně nepřekročitelné okolnosti pro rozvíjení volnočasových činností. Ve sféře znalostí a dovedností se dívá na rodinu jako na prvotní faktor, který může podporovat rozvoj genetického potenciálu dítěte. Sak dále naznačuje, že v oblasti životního stylu si jedinec během života buduje životní strategii i komplexy chování, přičemž potlačování či volba aktivit podléhá specifické předloze, životním preferencím a hodnotovému zaměření, to vše je založené na životním stylu osobnosti a bývá silně ovlivněné životním stylem rodiny.

2.4.2 Škola

Škola jakožto výchovná organizace má vytvářet předpoklady pro úspěšný nástup dětí i mládeže do profesního, občanského a volnočasového života, v první řadě v návaznosti na své vzdělávací či výchovné funkce. Postupně dochází k rozvoji jednotlivých předpokladů žáků i jejich zájmového vzdělávání na podkladě nepovinného zájmu o volnočasové aktivity školy. Volnočasové aktivity školy tímto napomáhají odhalovat nadání či zájmy žáků, které podporují rozvoj, nebo udávají další impulsy k jejich rozvoji. V první řadě tvoří pozitivní postoj dětí a mládeže k dalším prostředkům vzdělávání pomocí volnočasových činností (Hofbauer, 2004).

Dále Hofbauer (2004) uvádí, jak škola pro své aktivity se snaží volit různé formy. Od pravidelných zájmových aktivit, k příležitostným, jednorázovým volnočasovým činnostem či aktivitám, mezi které lze například přiřadit návštěvy různých historických památek, sportovních či kulturních akcí, přes rozmanité olympiády a soutěže na různých úrovních. Zájmová činnost pravidelná se skládá hlavně z různých uměleckých souborů, zájmových kroužků nebo sportovních družstev. Iniciativu a aktivitu žáků zvyšují volnočasové aktivity školy, současně vedou k jejich týmové kooperaci a motivaci. Tento pozitivní fenomén má kladný vliv na klima školy, na její příjemný obraz i atmosféru a zároveň tak zabírá místo případným sociálně patologickým jevům, které špatně působí na žáky.

2.4.3 Vrstevníci

Podle Vágnerové (2000) mladí lidé sobě blízkého věku, shodných zájmů, nepříliš odlišného sociálního postavení, často shodného pohlaví, většinou vytváří vrstevnickou skupinu. Takovýto vznik vrstevnických skupin naplňuje nezbytnost jedince navazovat nenucené mezilidské kontakty. Mládež si v kontaktu s vrstevníky zajišťuje bezpečí i citové jistoty, potřeby, orientace, stimulace. Pocit určité ochrany či zázemí poskytuje tak příslušnost ke skupině a zároveň kompenzuje citové i nedostatečné sociální uspokojení. Téměř stejnou hodnotu jako samotný obsah činnosti příslušné skupiny mívá pro její členy vytváření sociálních vztahů a dojmu bezpečí. Příslušnost k dané skupině napomáhá překonávat sociální odloučení, pomáhá k osvojení sociálních hodnot i k socializaci. V některých situacích může však působit obráceným směrem, k delikventnímu či antisociálnímu chování, když se mládežník stane součástí gangu nebo skupiny s protispolečenskými aktivitami.

Neformální vrstevnická skupina bývá pro spoustu mládeže první a často jedinou možností dobrovolného sdružování. Kladně smýšlející vrstevnické skupiny nenuceným způsobem provádějí

jednoduché sportovní soutěže, zábavu a přirozeně prozkoumávají své okolí, prostředí, ve kterém se pohybují a žijí. Vrstevnické skupiny nemají většinou pevnou organizační strukturu, mají přístupné základní krátkodobé cíle. Členové vrstevnických skupin získávají silné zážitky či hluboké osobní postoje a vzpomínky. Prostřednictvím členství si jedinci ve skupinách utváří základní spektrum svých zájmů, realizují i přijímají hodnoty a osvojují prostředky svobodného jednání. Právě o tyto kladné principy se opírají některé organizační formy dětských a mládežnických organizací, sdružení. Jako příklad lze uvést skautské družiny při Junáku, který zastřešuje Svaz skautů a skautek ČR. Stálou součástí života mládeže je a bude vrstevnická skupina, která si zároveň zachovává důležitý výchovný potenciál. Jelikož výchozí skupina mívá převážně na dospívající mládež o mnoho výraznější vliv než rodiče či učitelé. Za velikou sociální nezbytnost je považováno dosáhnout společenské prestiže, která bývá spojená s kladným hodnocením od vrstevníků (Hofbauer, 2004).

Podle Hájka (2008) lze vývoj osobnosti ovlivnit pozorným, ohleduplným a nenásilným usměrňováním nabídky takových kamarádů, přátel, od kterých se čeká pozitivní vliv na jedince a současně mohou ovlivňovat také z pohledu kladného životního vzoru. Nekritický obdiv vrstevníků doznívá ke konci období adolescence, současně se jedinec odpoutává a vymaňuje ze závislosti na vrstevnickou skupinu. Vliv a význam referenčních skupin i vrstevníků zajisté nemizí.

2.4.4 Média

Sak (2000) uvádí, že k sílícímu a rozvíjejícímu faktoru v životě každého člověka neustále patří média. Je všeobecně známo, že vlivu médií a jejich dosahu se dá jen stěží vyhnout. Dnešní svět je zahlcován přibývajícemi informacemi s narůstajícím významem a potřebou mezilidské komunikace. Jedna z platforem komunikace bývá komunikace tváří v tvář, jiná platforma bude, když komunikaci něco či někdo zprostředkovává, to jsou sdělovací prostředky nebo různá média. V dnešní době bývá u mládeže styl a způsob trávení volného času více a trvale svazován s médii. Sak poukazuje na to, že jakákoliv činnost spojená s využíváním médií se umísťuje mezi volnočasovými aktivitami mládeže na předních příčkách rozsahu a početnosti hodnoty stráveného času. Virtuální prostředí tak často vytlačuje prostředí přirozené.

Dnes v 21. století můžeme konstatovat, že vývoj určitých způsobů a technologií komunikace nás s určitostí jistě čeká, i když se už v průběhu u některých historických milníků jeví,

že rozšíření a rozvoj médií je již na špici vývoje. Média mají snahu se přizpůsobovat nejnovějším trendům, ve kterých tvoří výraznou roli masivní rozšiřování internetu. Ten je možné na spoustě míst využívat bez poplatku a to přímo ze „vzduchu“, wi-fi technologií. Mezi další trend patří rozvoj přenosných elektronických přístrojů, které s internetem komunikují a umí zobrazit nebo přehrát rozmanité formáty sdílených obsahů komunikace a zábavy. Různé formy tabletů, přenosných počítačů, mobilních telefonů a podobně jiné elektroniky prolínají či ovlivňují životní styl i volný čas uživatelů. Vyskytují se denně ve škole, mezi vrstevníky v rodinách a přitom se výrazně snižuje u dětí věk, kdy v jejich životě začínají komunikační média hrát určitou roli. Samozřejmě v mnoha oblastech mají média pozitivní význam. Média slouží mládeži pro čerpání informací, rozvíjejí či uspokojují jejich zájmy, prostřednictvím médií se inspirují pro nové typy volnočasových činností a současně prostřednictvím médií a jejich technologie můžou prožívat všechny druhy emocí, od radosti až k napětí. Jelikož média produkují virtuálně takové příležitosti pro nasycení určitých potřeb, vytvoří významné a svébytné pole zájmových činností, které zasáhne v celé míře prakticky každého jedince (Hofbauer, 2004).

Kladný dopad médií na rozvoj dětí i mládeže nebývá samozřejmý. S kvantitativním a kvalitativním rozkvětem role médií narůstá současně nezbytnost se média učit vhodně využívat v patřičném rozsahu. Jinak začnou převažovat negativa, která nevhodné využívání médií provázejí. Jak právě uvádí Hofbauer (2004), je nutné naučit mediální výchovy, aby napomohla jedincům naučit se vhodně média využívat. Aby si i v tomto poli působnosti udržet vládu nad svým počínáním a umět odmítnout takové stavy, které by jedince nějakým způsobem činily závislými a podřízenými.

Helus (2004) spatřuje obrovské nebezpečí v určitém typu televizního prožívání, kdy nastává reálný svět méně důležitý než ten mediální. Vidí narušení zájmu dětí i mládeže a narušení významu skutečných osobních zážitků. Komerční orientace médií umocňuje negativní vlivy. Působení reklamy je v této oblasti speciální kapitolou. Dochází k umělému šíření všeho možného jako módního trendu, se kterým je potřeba držet pozici. Nastávají situace, kdy při nedosažení na módní trend dochází mezi mládeží k šikaně a diskriminaci. Základem výchovné atmosféry a významem mediální výchovy by s určitostí měli být jedinci vybaveni širokými hodnotovými orientacemi, které by s určitostí pomáhaly bránit se nastolování nabídek trhu, diktátu reklamy a umět nastavovat životní styl spočívající na odolávání velkému počtu nabídek a tlaku s tím spojeným.

Sak (2000) ve své knize poukazuje na první dvě místa v pořadí opakovatelnosti volnočasových aktivit, na kterých se umístilo sledování obrazovky a poslech hudby z hudebních nosičů převážně pasivním typem činnosti bez podílu další osoby. Podle Saka je klíčovým účelem výchovy poskytovat jedincům takovou kapacitu pro naplňování volného času a životního stylu, aby reálná atmosféra nebyla vytlačována atmosférou mediální, tím pádem následnou virtuální realitou.

2.4.5 Negativní jevy

Různé negativní dopady na rozvoj osobnosti člověka s sebou přináší určitou nespoutanost a svobodu fenoménu volného času. Pro rizika se hojně používá pojem sociálně patologické jevy a v dnešní době pojem rizikové chování. Negativní jevy se můžou rodit nevhodným působením či vlivem okolností popsaných v předchozích podkapitolách (Procházka, 2012).

Hájek (2008) uvádí, že k vlivu pronikání nežádoucích, záporných jevů do oblasti volného času se vyskytuje mezi mladou generací v zahraničí i u nás a dochází tak k oslabování jejího pozitivního vývoje. Jako negativní vlivy spatřuje například v požívání alkoholu a užívání omamných látek, v šikaně, v sociálním a etnickém vylučování, v rasismu, xenofobii a psychickém i tělesném násilí. Za záporný fenomén považuje také skutečnost, že společnost poskytuje této oblasti výchovy a života mládeže značně malý zájem a péči.

Ke shora uvedeným negativním jevům patří k významnějšímu nebezpečí nástup sekt, které využívají u mladých lidí hledání smyslu života a mění se stanovisko k víře. Nabídka sekt je velice lákavá, v podobě poskytnutí odsouzení osobní odpovědnosti a nasycení nezbytnosti citové opory či vydatné skupinové identity. Právě proto musí mít obrovský význam členství v přiměřené vrstevnické skupině a prvotřídní rodinné zázemí (Vágnerová, 2000).

2.5 Profesní předpoklady pedagoga volného času

Zákon č.563/2004 Sb., „O pedagogických pracovnících, o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů“, předpisuje presumpce pro výkon činnosti pedagoga volného času. Podle §2 zmíněného zákona „Je pedagog volného času zařazen coby pedagogický pracovník vykonávající přímou pedagogickou činnost a je povinen splňovat následující předpoklady.“ Být zdravotně způsobilý, být bezúhonný, být způsobilý k právním úkonům, prokázat znalost českého jazyka, mít odbornou kvalifikaci jako pedagog volného času (Hájek, Hofbauer, Pávková 2008).

Adekvátní odbornou kvalifikaci získává pedagog volného času prostřednictvím vysokoškolského akreditovaného vzdělávání v oblasti pedagogických věd zaměřených na sociální pedagogiku či pedagogiku volného času. Absolutorium na vyšší odborné škole je další možností jak splnit potřeby pro odpovídající vzdělání. Střední vzdělání úspěšně ukončené maturitní zkouškou v oborech vychovatelství nebo pedagogika volného času je dostačující kvalifikací pedagogika volného času. Další možností bývá maturitní zkouška na jiné střední odborné škole a následujícím vzděláváním na vysoké škole zaměřené na studium pedagogiky, vychovatelství nebo pedagogiky volného času. Je samozřejmé, že zákon č.563/2004 Sb. má velice jasně konkretizující a specifikující rozměry dosaženého vzdělání, které musí pedagog splňovat. Legislativně nejsou stanoveny kvalifikační podmínky pro vedoucí volnočasových aktivit, kteří působí v organizacích mimo školství (Hájek, Hofbauer, Pávková 2008).

2.5.1 Osobnost pedagogika volného času

Od určitých znaků činnosti vychovatelů či pedagogů volného času se odvíjí nároky na kvalitu osobnosti pedagoga volného času. Není jasně vymezen obsah výchovy ve volném čase a individuálně bývají hodnoceny výsledky činnosti. V poli působnosti autority pedagoga volného času vzniká vyrovnávání neformální i formální složky autority. V rozmanitých rolích vystupuje pedagog volného času jako přítel, rádce, kamarád, náhradní rodič či učitel. Pedagog volného času převážně pracuje s aktivizujícími metodami a využívá formy práce s jednotlivci nebo v malých skupinách (Hájek, Hofbauer, Pávková 2008).

Zmínění autoři dělí nezbytné a potřebné znaky osobnosti pedagoga do tří kategorií:

- do pozitivně obecných lidských vlastností
- do specifických požadavků na pedagogy volného času a vychovatele
- do vlastností obzvláště důležitých pro pedagogy

Do kladných lidských vlastností začleňují již zmínění autoři dostačující patřičné volné vlastnosti, dostatečnou hladinu poznávacích procesů, schopnost regulovat či prožívat své emoční prožívání. Pedagog by měl disponovat patřičnými návyky, vědomostmi, určitou tvořivostí, dovednostmi a inteligencí. Zdatný pedagog usměrňuje projevy bezprostředního temperamentu a v charakteru převládají pozitivní vlastnosti, záporné stránky umí řídit či kontrolovat.

Podle Hájka, Hofbauera, Pávkové (2008) úspěšnost vykonávání pedagogického povolání podmiňují následující rysy osobnosti, kterými by měli disponovat pedagogičtí pracovníci. Zejména

se jedná o komunikativní dovednosti včetně umění naslouchat, o schopnost empatie a o přiměřenou míru asertivity i dominantnosti. Převaha pozitivního ladění osobnosti pedagoga, vyváženost životního optimismu a zdravého skepticismu, hlavně pozitivní ladění ve vztahu k lidem všech věkových skupin, hraje velký význam při charakteristice pedagoga volného času. Zda-li požadujeme, aby si mládež osvojila určité kompetence skrz identifikaci s osobností pedagoga s navazující imitací. Je bezesporu nutné, aby pedagogický pracovník disponoval všemi zmíněnými vlastnostmi.

Zda-li vycházíme ze specifík pedagogiky volného času jako disciplíny, po pedagogických pracovnících je požadována hlavně schopnost přizpůsobovat se měnícím se podmínkám prostředí a řešit nepředvídané situace. Pedagogové volného času by měli mít v sobě hravost, radost ze hry a vlastní smysl pro humor. Požadovaný je dobrý zdravotní stav, příjemný vzhled či určitá úprava zevnějšku s přihlédnutím na normu prostředí a přiměřená zdatnost. Měl by zvládat techniky a dovednosti účinného jednání, být průbojný, asertivní, aktivní, iniciativní a mít schopnost prosazovat své názory. Při komunikaci a všech činnostech respektuje i zohledňuje věkové zvláštnosti jednotlivých věkových skupin (Hájek, Hofbauer, Pávková 2008).

3 Cíl, výzkumné otázky a úkoly bakalářské práce

3.1 Cíl práce

Cílem mé bakalářské práce je zmapovat, jakým způsobem a jak tráví svůj volný čas středoškolská mládež v Teplicích. Prostředkem k tomuto poznání poslouží dotazník rozdaný na všechny střední školy v Teplicích. Zároveň se tak snažit přispět k zlepšení tvorby podmínek pro trávení volného času středoškolské mládeže v Teplicích.

3.2 Výzkumné otázky

Výzkumná otázka č.1.

Studenti středních škol v Teplicích se budou častěji účastnit neorganizovaných volnočasových aktivit než těch organizovaných.

Výzkumná otázka č.2.

Více než u poloviny středoškolské mládeže v Teplicích se ve volném čase vyskytuje užívání návykových látek 1x do týdne anebo denně.

Výzkumná otázka č.3.

Víc než 70% středoškolské mládeže v Teplicích se ve volném čase věnuje sledování televize nebo aktivitám na PC.

Výzkumná otázka č.4.

Méně než polovina středoškolské mládeže v Teplicích je nespokojena s tím, jak tráví svůj volný čas.

3.3 Úkoly práce

- Prostudování odborné literatury týkající se dané problematiky
- Sumarizace s utřídění poznatků
- Stanovení výzkumných otázek
- Vytvoření dotazníku
- Získání potřebných dat pro objasnění stanovených výzkumných otázek

- Zpracování a vyhodnocení výsledků
- Zhodnocení získaných poznatků

4 Metodika výzkumu

4.1 Charakteristika školských zařízení účastníků se výzkumu

V mé bakalářské práci jsem ve výzkumu použil pedagogickou vědecko-výzkumnou metodu empirickou prostřednictvím dotazníku. Statistickými jednotkami jsou studenti středních odborných škol, středních odborných učilišť a gymnázia, jejichž katastrální vymezení je město Teplice.

4.1.1 Hotelová škola, Obchodní akademie a Střední průmyslová škola Teplice

Vznikla 1.9.2011 sloučením tří teplických škol, jak je patrné ze složeného názvu školy. Každá škola má svou vlastní budovu.

- **Hotelová škola**

Nabízí obory „Hotelnictví“ a „Podnikání“, které jsou ukončeny maturitní zkouškou, dále učební obory „Kuchař“, „Číšník“ a „Cukrář“. Pro své žáky jako volnočasové aktivity nabízí sportovní vyžití prostřednictvím ASŠKČR, hlavně se jedná o kroužek odbíjené, badmintonu. Dále pro všechny tři školy přípravné kurzy k maturitě z anglického a německého jazyka, v neposlední řadě odborné kurzy Baristika, Barmanství, Sommelierství a Průvodce cestovního ruchu, kdy absolventi získávají certifikát.

- **Obchodní akademie**

Na škole je nabízen jen jeden obor vzdělávání „Obchodní akademie“, který je zakončen maturitní zkouškou. Volnočasové aktivity škola nenabízí vzhledem k nízkému počtu žáků na škole. Žáci mohou navštěvovat zájmovou činnost v budově Hotelové školy či Průmyslové školy.

- **Průmyslová škola**

Škola uplatňuje 3 obory vzdělávání zakončené maturitní zkouškou, obor „Strojírenství“, „Dopravní prostředky“ a „Informační technologie“. Z volnočasových aktivit škola nabízí z projektu „Investic rozvoje vzdělávání“ pod názvem „Technické vzdělávání Ústeckého kraje“. Náplň kroužků je samozřejmě dána technickým charakterem školy. Jedná se o kroužek

autodiagnostiky a kroužek počítačových sítí. Sportovní kroužky zajišťuje ASSKČR, je nabízen kroužek fotbalu, futsalu, fítkrosu a fitness.

4.1.2 Střední škola obchodu s služeb Teplice

V nabídce školy jsou čtyřleté obory vzdělání s maturitou „Obchodník“, „Podnikání“, „Kosmetické služby“, „Grafický design“ a tříleté obory vzdělání s výučním listem „Prodáváč“, „Kadeřník“, „Aranžér“, „Šití oděvů“. Pro volnočasové aktivity škola nabízí kroužky se sportovním zaměřením-kalnetiku, kroužek posilování, volejbalu a kroužek zaměřen na míčové hry. Z dalších nabízených kroužků se jedná o „kulturní kroužek“.

4.1.3 Střední škola stavební Teplice

Nabídka oborů je pestrá, škola nabízí 1 čtyřletý obor vzdělání s maturitou „Ekonomika a podnikání“, 17 tříletých oborů vzdělání s výučním listem, 1 dvouletý obor vzdělání „Stavební práce“ a dále 4 obory vzdělání v nástavbovém studiu. Škola nenabízí volnočasové aktivity, z důvodu velkého vytížení žáků. Mnozí žáci by tyto aktivity nevyužívali, jelikož plnění povinností v rámci školy je velice namáhavé. Žáci se účastní náročných praxí, které plní v rámci školních osnov. Škola provozuje Domov mládeže, který již volnočasové aktivity nabízí. Jsou charakteru neorganizované aktivity, ale ubytovaní žáci mohou navštěvovat knihovnu, posilovnu a hernu se stolem na stolní tenis či s deskovými hrami.

4.1.4 Gymnázium Teplice

Tato škola nabízí pro své žáky volnočasové aktivity ve větší míře. Jejich nabídka se každoročně mění a kroužky se otvírají na základě zájmu žáků. V tomto školním roce je otevřen kroužek filmová škola digitálního videa, šachový kroužek, kroužek tepličtí vědátoři, kroužek deskových her „Amavet“ a kroužek pod názvem „Gymplay“, který sdružuje gymnaziální kapely. ASSKČR zajišťuje velký výběr sportovních kroužků.

Všechny zmíněné školy jsou pravidelnými účastníky turnajů a závodů mezi středními školami (přespolní běh, turnaje ve volejbale, basketbale, florbalu či futsalu, i atletických přeborů „Corny pohár“).

4.2 Realizace výzkumu

4.2.1 Dotazník

Dotazník je formulář, který obsahuje otázky. Při sestavování dotazníku je důležité dbát na správné formulace zvolených otázek a jejich logické uspořádání. Dotazovaný zaškrťává či vypisuje jednotlivé možné odpovědi v dotazníku. Při konstrukci dotazníku by si měl mít tvůrce dotazníku sám zodpovědět tři otázky: 1) Budou znát dotazovaní to, co se chci dozvědět? 2) Budou dotazovaní schopni to sdělit? 3) Budou dotazovaní ochotni to sdělit?

Dotazníky mají oproti rozhovoru tyto výhody: je možno je použít hromadně, šetří čas výzkumníka, dotazovaní sami provádějí registraci, odpovědi lze snadněji kvantifikovat, analýza odpovědí je značně objektivnější, podnětová situace bývá standardnější a dotazníky lze rozeslat jakýmkoliv typem pošty. Nevýhody dotazníku oproti rozhovoru bývají v tom, že příprava dotazníku vyžaduje větší pečlivost oproti přípravě rozhovoru. Není kontrola nad tím, zda dotazovaný rozuměl otázkám v dotazníku a zároveň si můžeme doplňující otázkou ujasnit smysl odpovědi. Dotazník obvykle mívá nižší věrohodnost dat a mnoho osob není schopno vyjádřit písemně to, co by jinak dovedli říct.

Řešitel výzkumu má možnost sestavit dotazník vlastní či může použít některý vhodný standardizovaný dotazník. Standardizovaný dotazník má jisté výhody, jedná se o reabilitu a validitu. Reabilita nám vypovídá o spolehlivosti a zaručuje stabilní výsledky hodnocení. Validita je označována jako správnost či platnost a dává dotazníku se dobrat k potřebnému výsledku.

4.2.2 Sběr dat

Mou testovanou skupinou jsou žáci již zmíněných středních škol v Teplicích. Na každou střední školu jsem rozdál 125 dotazníků, což znamená, že testovaný soubor tvořilo 750 žáků. Testování probíhalo v období od 9.10.2014 do 14.11.2014 již zmiňovanou formou dotazníkového šetření.

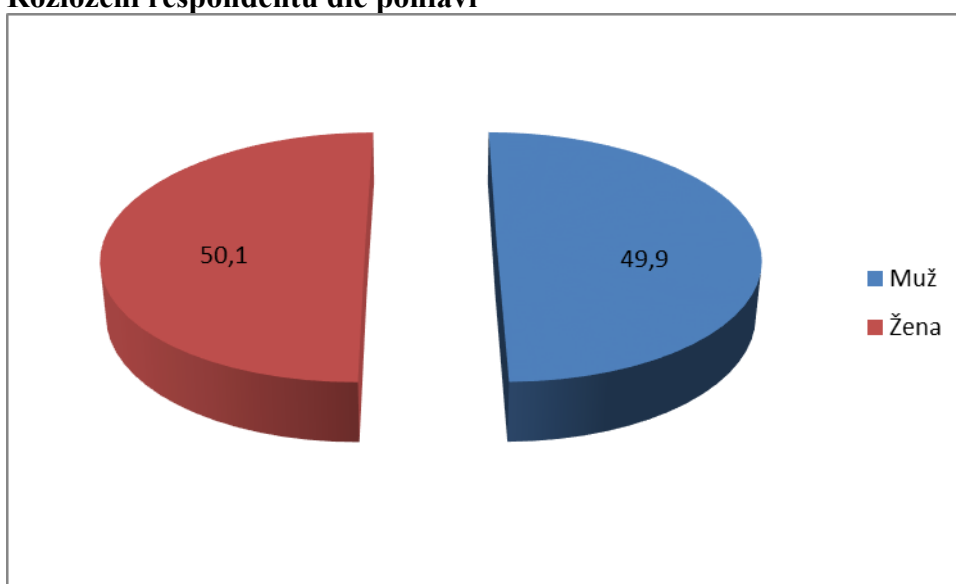
5 Výsledky

Celkově se dotazníkového šetření účastnilo 750 respondentů z 6 středních škol v Teplicích.

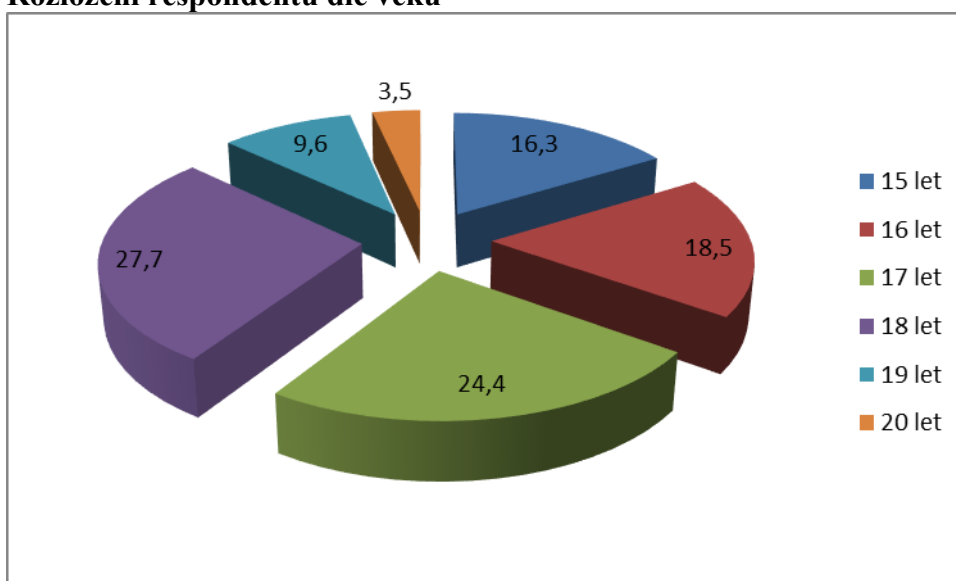
K vyhodnocení dat byl použit program Microsoft Excel 2010, pro procentuální grafy byly pouze použity četnosti vyplývající ze zpracování dotazníků. Výsledky jsou interpretovány ve formě grafů.

Následující grafy prezentují rozložení respondentů v souboru dle pohlaví a věku.

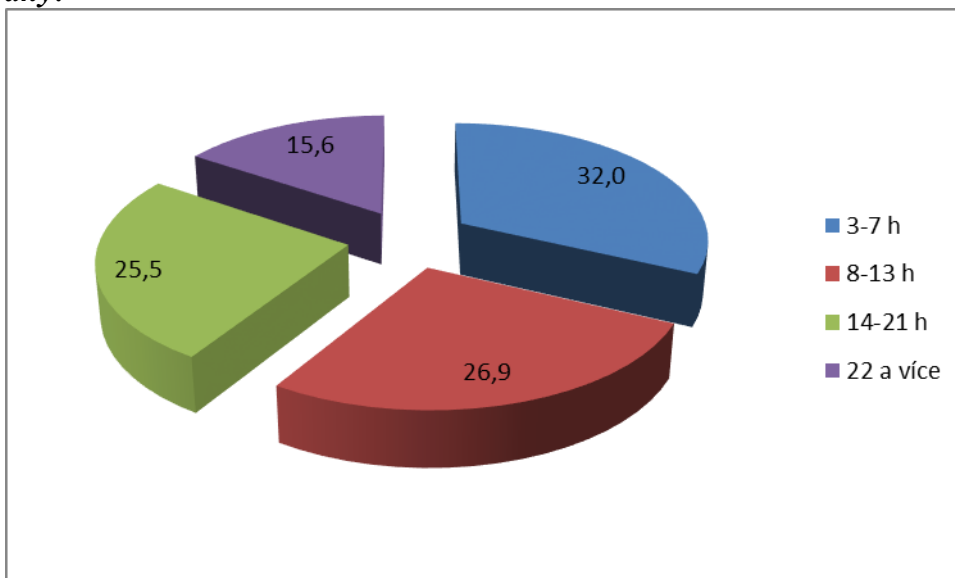
Rozložení respondentů dle pohlaví

Rozložení respondentů dle věku

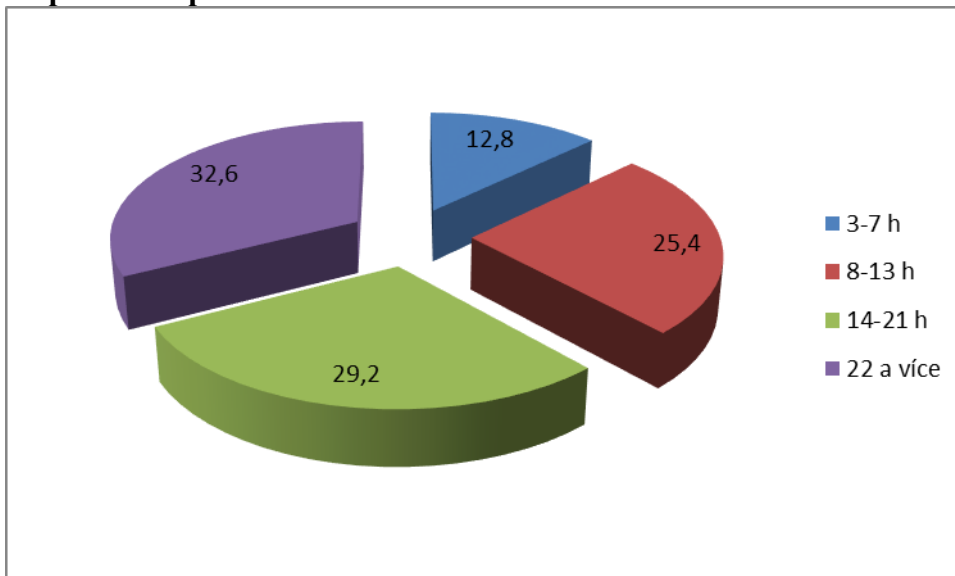

Odpovědi respondentů na otázku: *Kolik hodin volného času máš za týden v pracovní dny?*

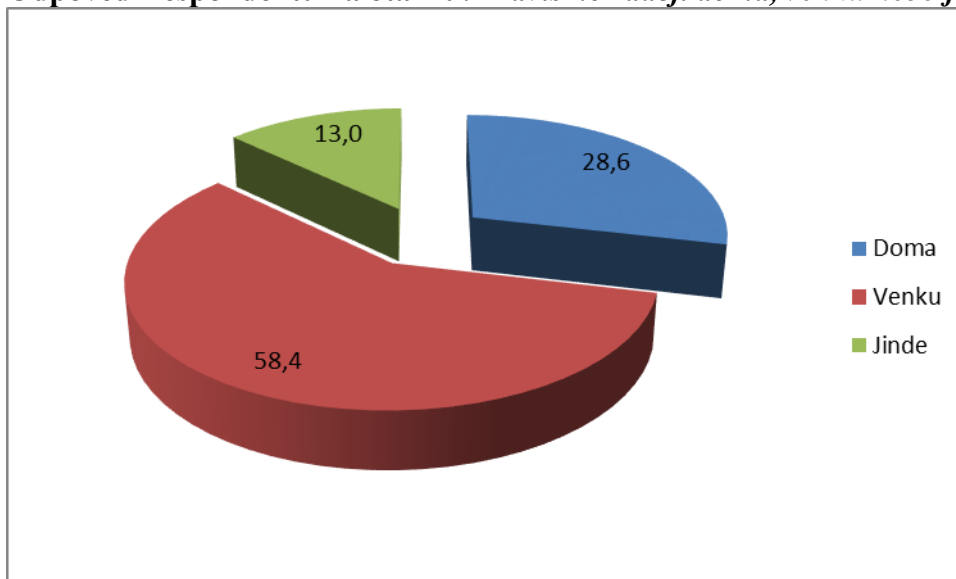
Z odpovědí respondentů je patné, že řádově třetina z nich uvádí 3-7 hodin volného času během pracovních dnů. Nejméně respondentů uvádí (15,6%) 22 a více hodin volného času.

Odpovědi respondentů na otázku: *Kolik hodin volného času máš o víkendu?*

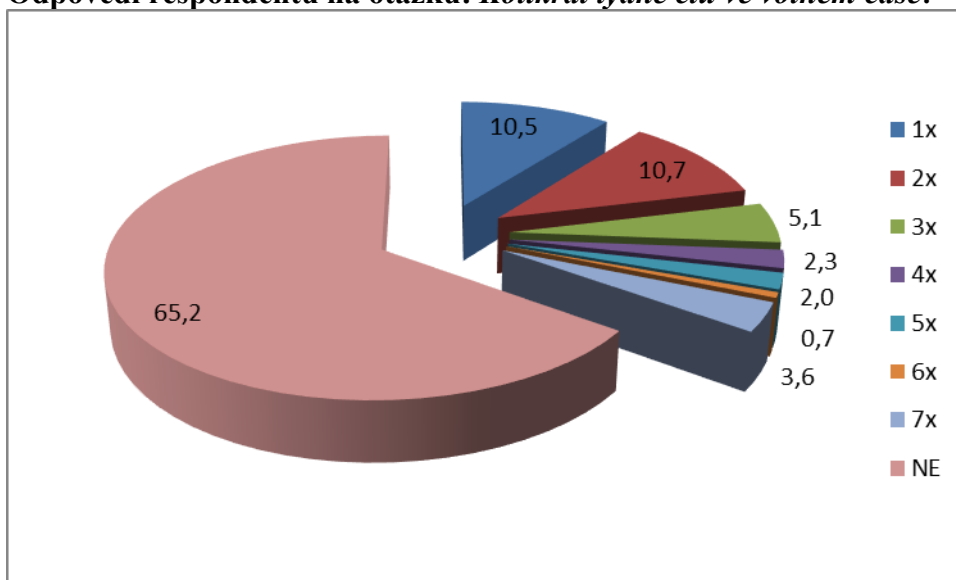
Z následujících odpovědí je zřejmé, že třetina z oslovených žáků uvádí 22 a více hodin volného času během víkendu. Pouhých 12,8 % žáků uvádí 3-7 hodin volného času.

Odpovědi respondentů na otázku: *Trávíš ho raději doma, venku nebo jinde?*

Je zřejmé, že více jak 58% respondentů upřednostňuje trávení volného času ve venkovním prostředí. Významná část respondentů však svůj volný čas tráví doma.

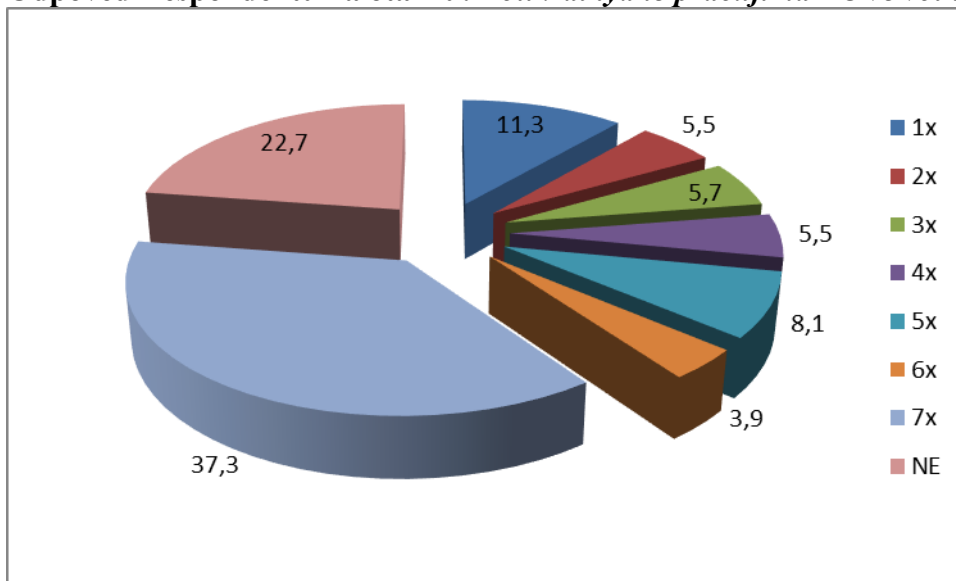
Odpovědi respondentů na otázku: *Kolikrát týdně čtu ve volném čase?*

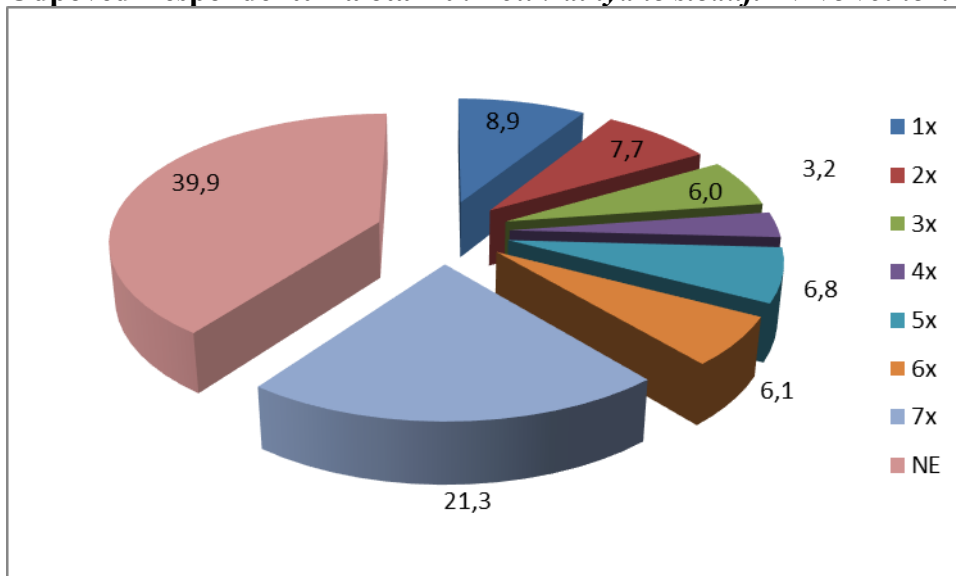
Z výsledků bohužel vyplývá, že 65,2% respondentů vůbec nečte a řádově pouhých 14 % respondentů uvádí, že čte více jak 3x týdně.

Z následujícího grafu naopak vyplývá, že pouhých 22,7% respondentů uvádí, že nepracují na PC a 37,3% respondentů uvádí práci na PC 7x týdně.

Odpovědi respondentů na otázku: *Kolikrát týdně pracuji na PC ve volném čase?*

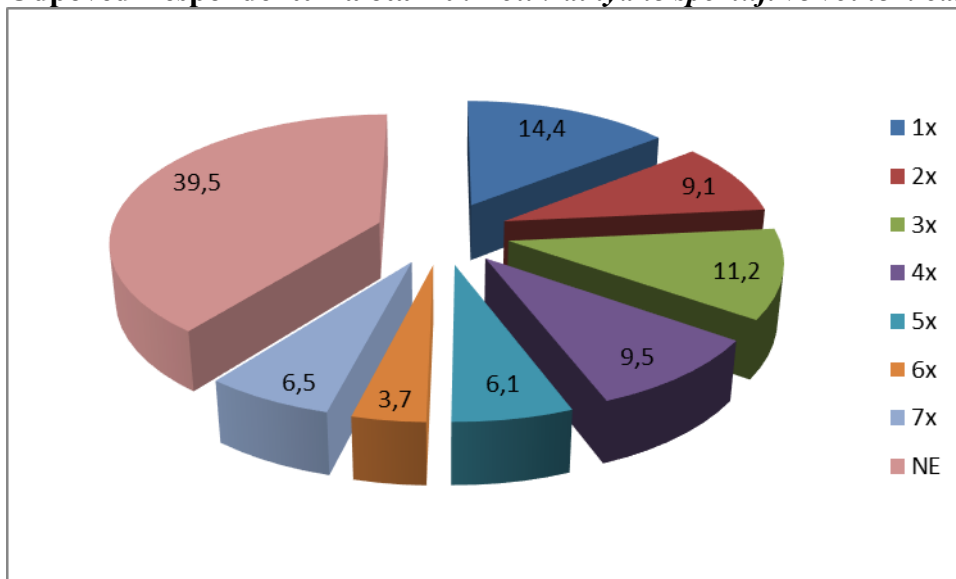

Odpovědi respondentů na otázku: *Kolikrát týdně sleduji TV ve volném čase?*

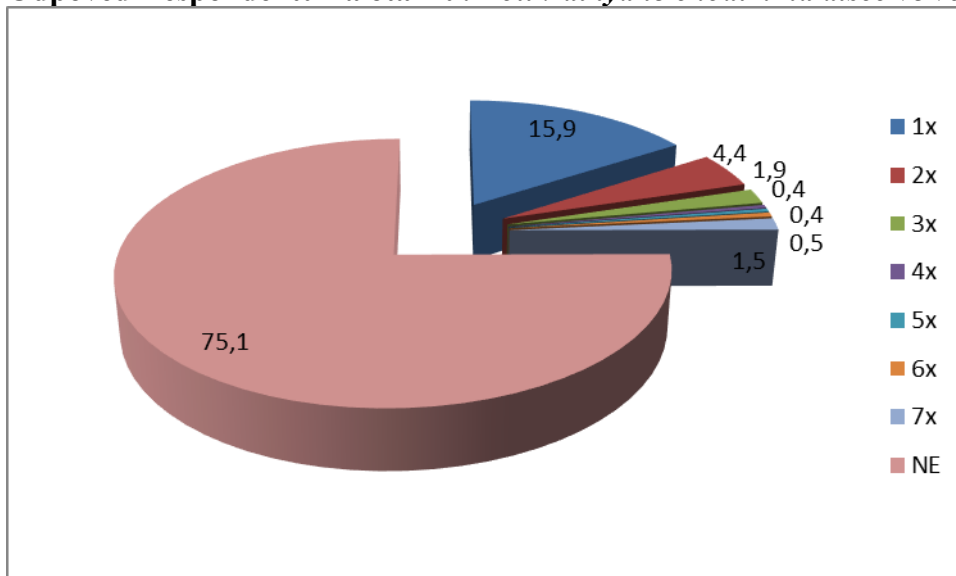
Z odpovědí je patrné, že sledování TV ve volném čase je nedílnou součástí u 60,1% respondentů a z nich 21,3% sleduje TV každý den v týdnu.

Odpovědi respondentů na otázku: *Kolikrát týdně sportuji ve volném čase?*

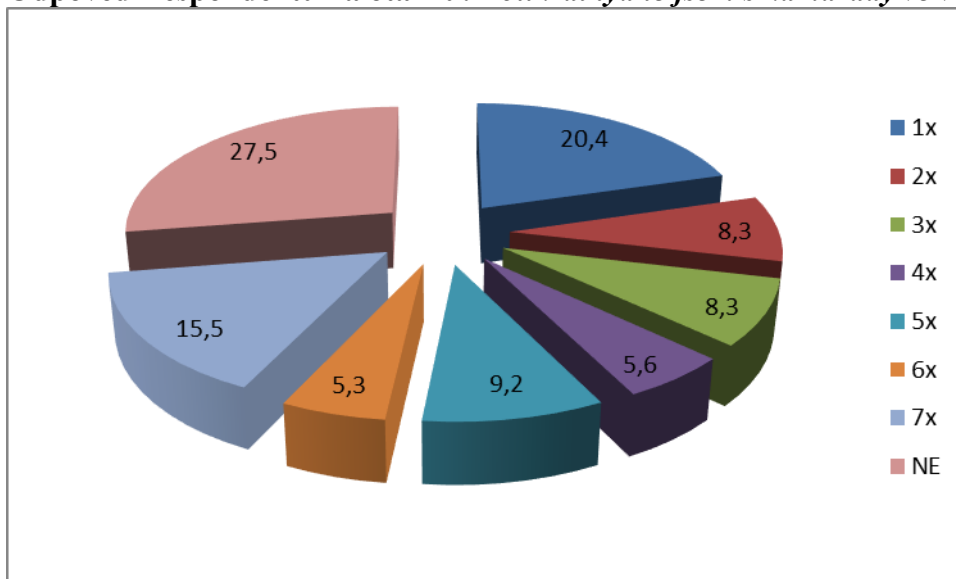
Z výsledků je bohužel patrné, že 39,5% respondentů ve svém volném čase vůbec nesportuje a 14,4% jen 1x týdně.

Odpovědi respondentů na otázku: *Kolikrát týdně chodím na disco ve volném čase?*

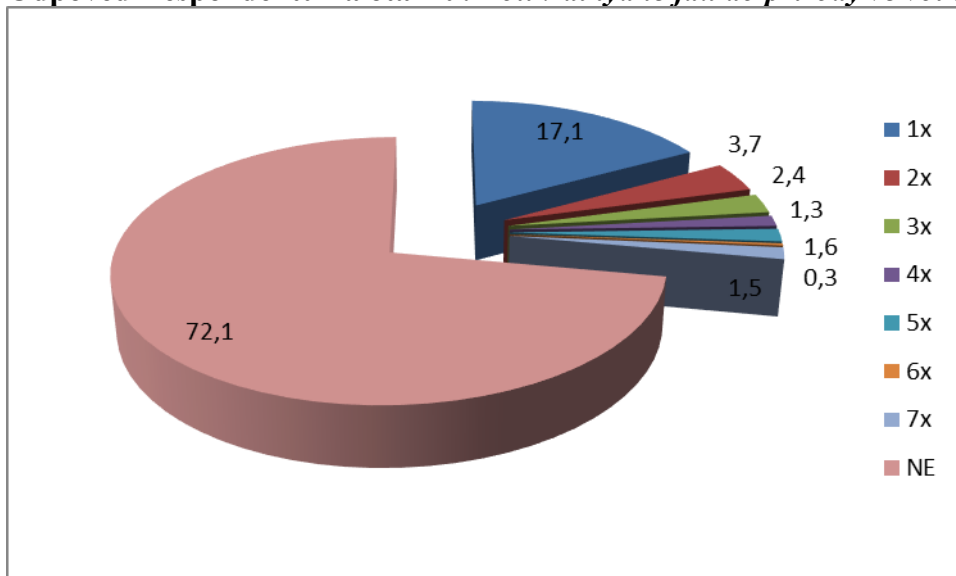
Z grafu vyplývá, že 75,1% respondentů nenavštěvuje ve svém volném čase diskotéku vůbec.

Odpovědi respondentů na otázku: *Kolikrát týdně jsem s kamarády ve volném čase?*

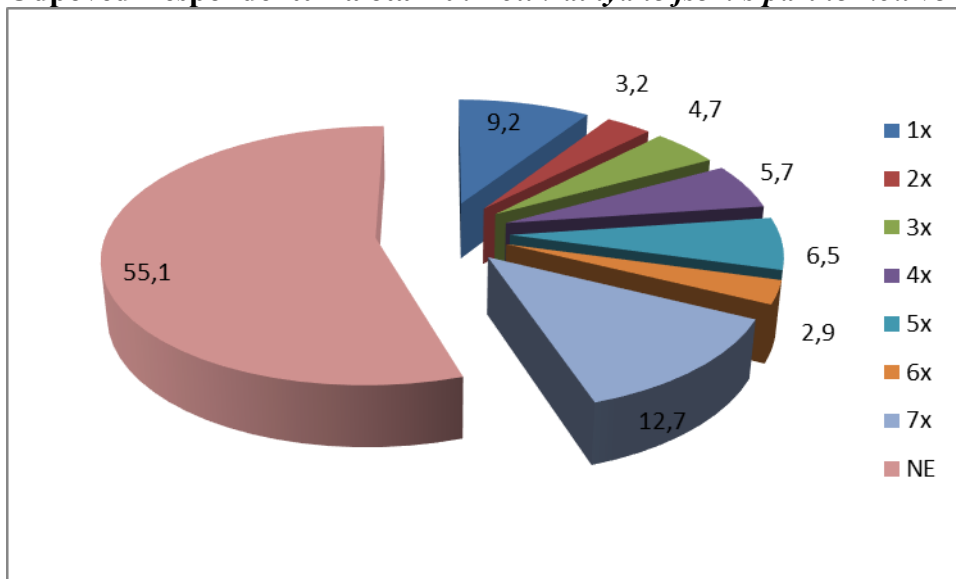
Z výsledků se ukazuje, že 82,5% respondentů tráví svůj volný čas s kamarády.

Odpovědi respondentů na otázku: *Kolikrát týdně jdu do přírody ve volném čase?*

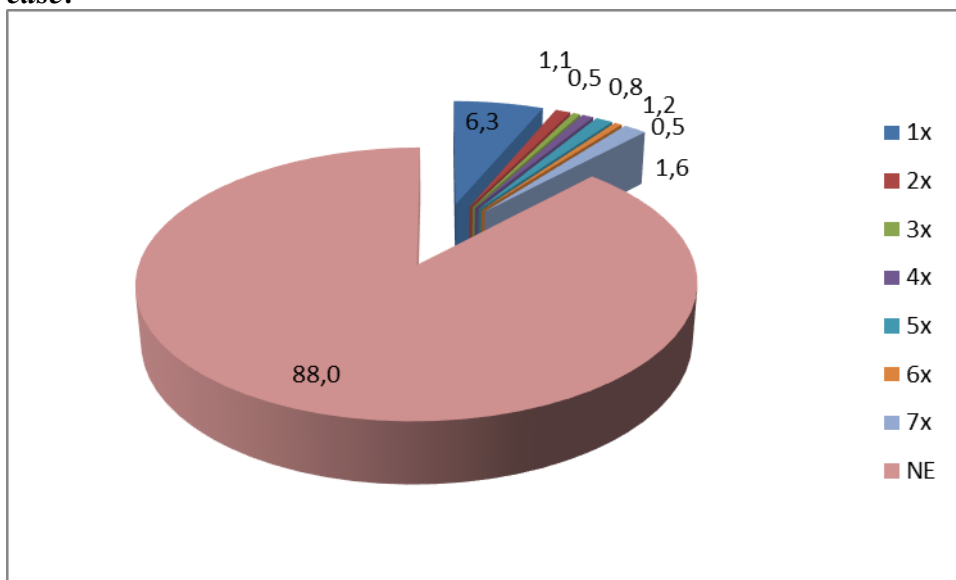
Na základě výsledků z grafu můžeme tvrdit, že 72,1% respondentů ve svém volném čase vůbec nezajde do přírody a dalších 17,1% přírodu navštíví jen 1x v týdnu.

Odpovědi respondentů na otázku: *Kolikrát týdně jsem s partnerkou ve volném čase?*

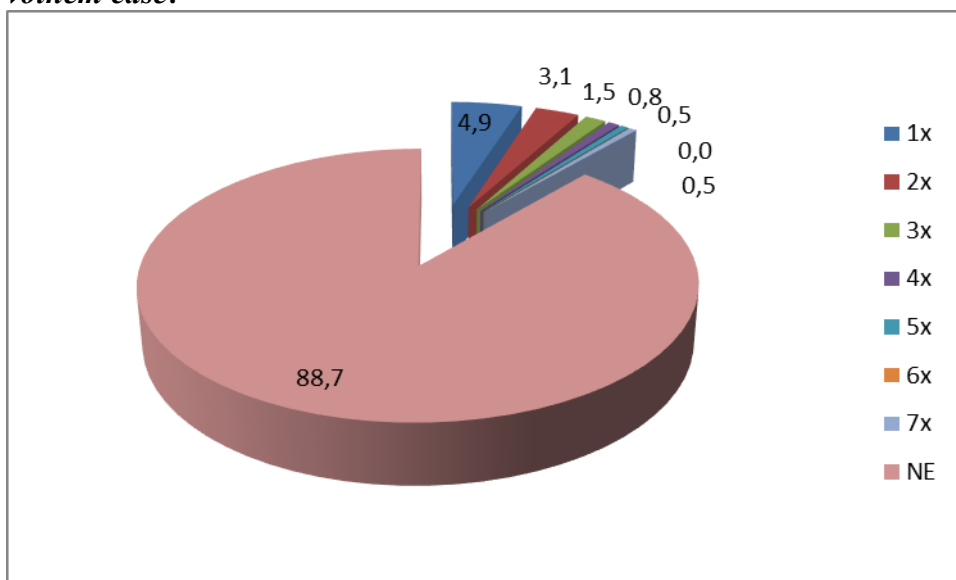
Graf poukazuje, že z 44,9% respondentů, kteří tráví svůj volný čas s partnerem či partnerkou, tak 12,7% jej tráví 7x v týdnu.

Odpovědi respondentů na otázku: *Kolikrát týdně hraji na hudební nástroj ve volném čase?*

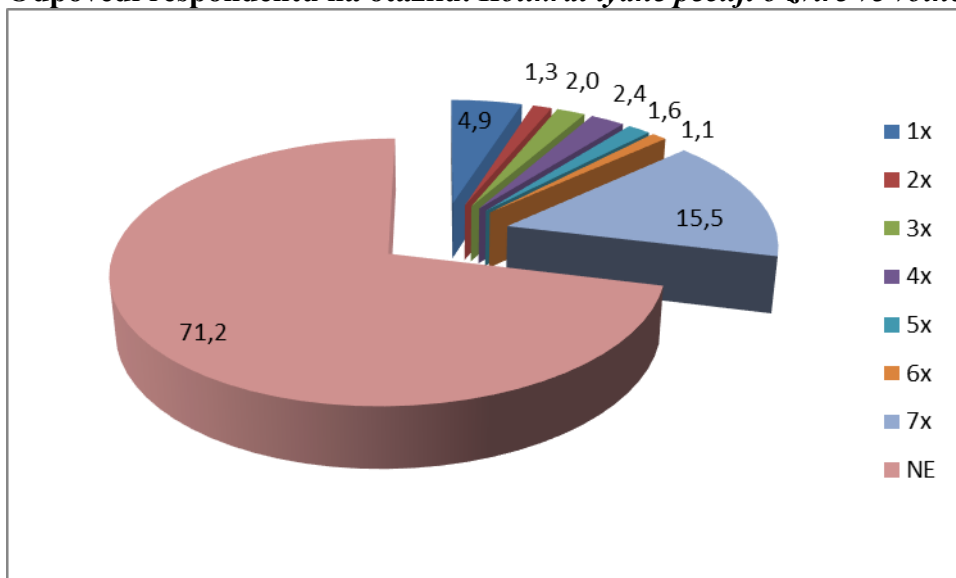
Z odpovědí respondentů je patrné, že pouze 12% respondentů hraje na nějaký hudební nástroj, z toho 6,3% 1x týdně.

Odpovědi respondentů na otázku: *Kolikrát týdně jdu do zájmového kroužku ve volném čase?*

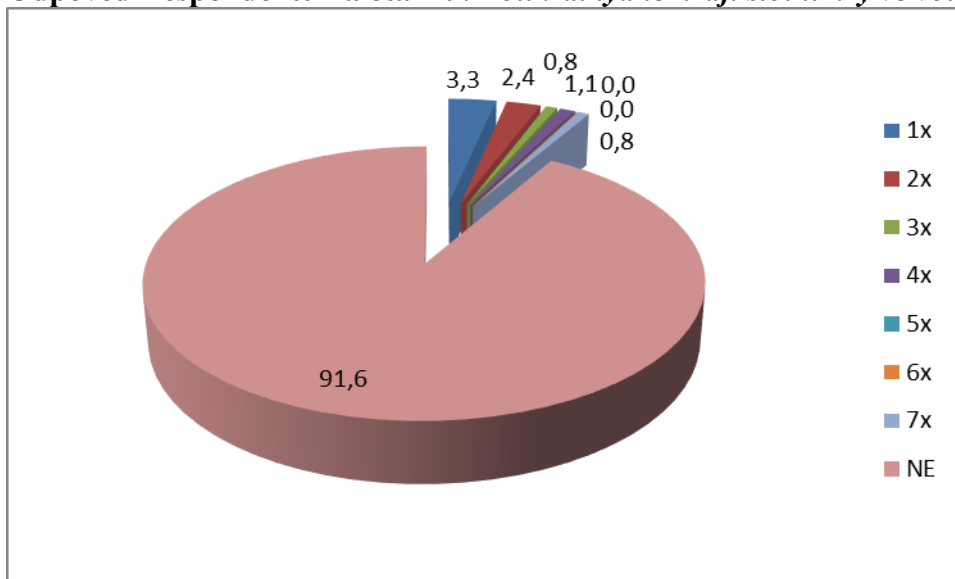
Z grafu je patrné, že celých 88,7% respondentů ve volném čase nenavštěvuje zájmové kroužky a ze zbylých 11,3% respondentů jich 4,9% navštěvuje zájmový kroužek 1x týdně.

Odpovědi respondentů na otázku: *Kolikrát týdně pečuji o zvíře ve volném čase?*

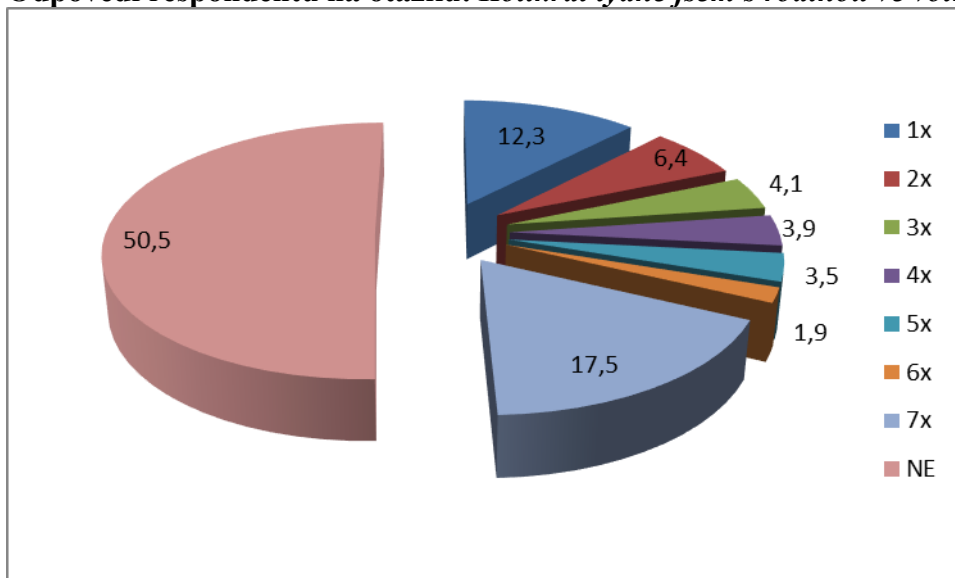
Z odpovědí respondentů je patrné, že menší čtvrtina (28,8%) jich pečuje ve volném čase o zvíře a z toho 15,5% pečuje o zvíře 7x v týdnu.

Odpovědi respondentů na otázku: *Kolikrát týdně hraji stolní hry ve volném čase?*

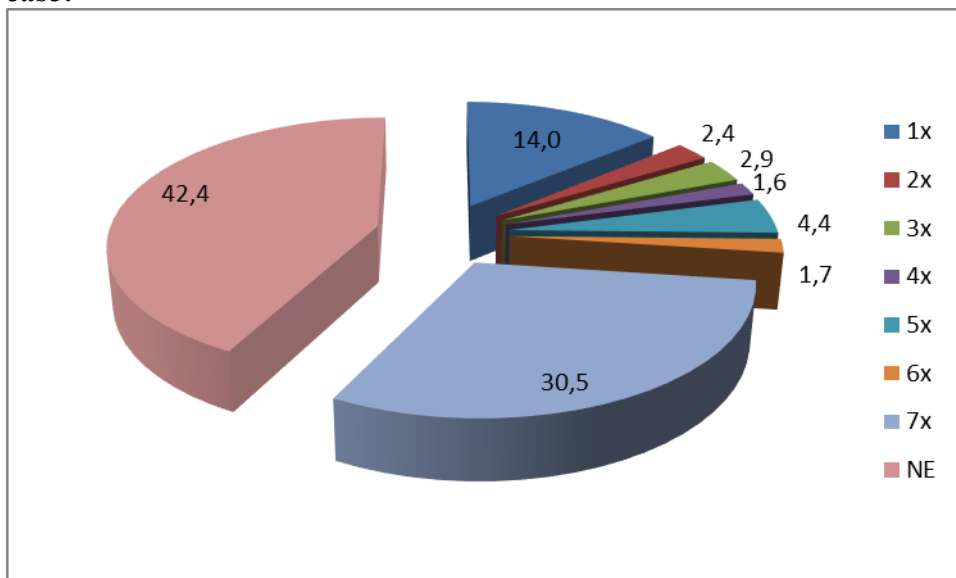
Z následujících odpovědí je patrné, že většina respondentů, 91%, nehraje ve svém volném čase stolní hry.

Odpovědi respondentů na otázku: *Kolikrát týdně jsem s rodinou ve volném čase?*

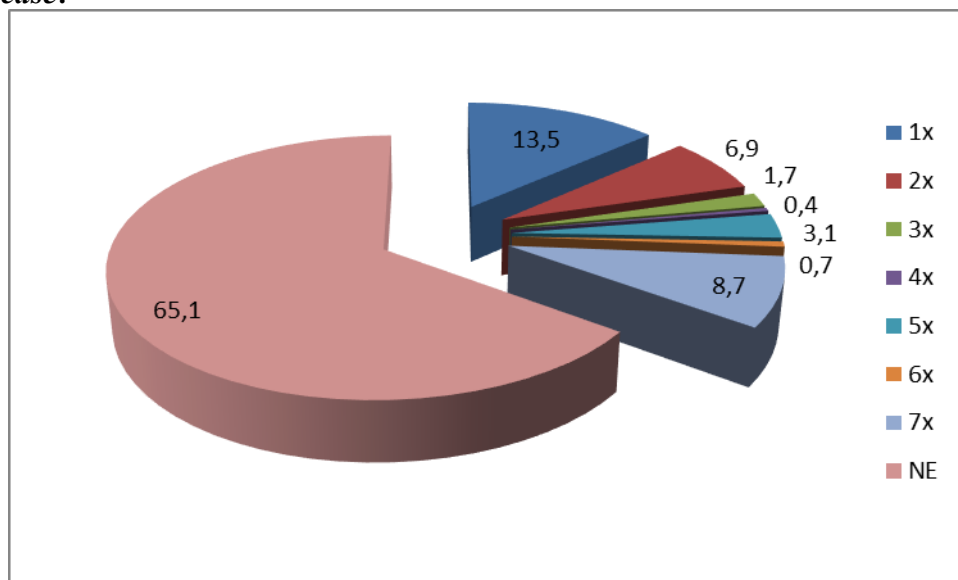
Z výsledků je patrné, že rozložení respondentů pro tuto otázku je rovnoměrné, 50,5% netráví svůj volný čas s rodinou a 49,5% volný čas s rodinou tráví, z toho třetina 7x týdně.

Odpovědi respondentů na otázku: *Kolikrát týdně poslouchám hudbu ve volném čase?*

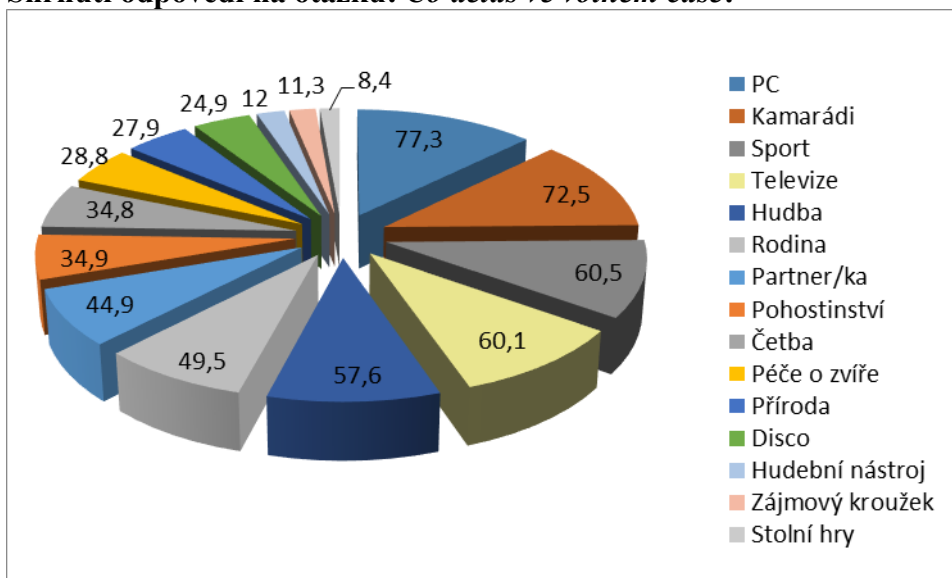
Z grafu je vidět, že ve volném čase 57,6% respondentů poslouchá hudbu a dokonce 30,5% až 7x týdně.

Odpovědi respondentů na otázku: *Kolikrát týdně jsem v pohostinství ve volném čase?*

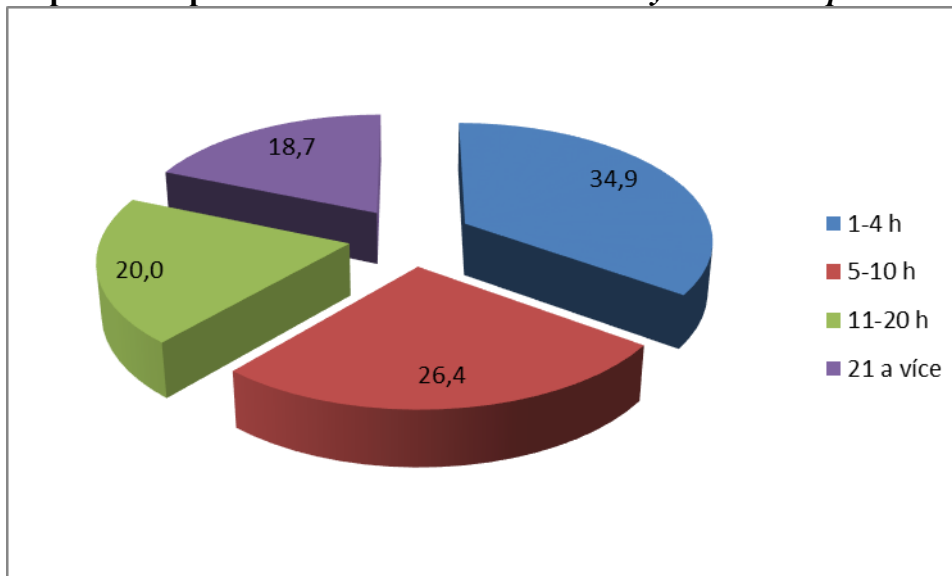
Je patrné, že dvě třetiny respondentů svůj volný čas netráví v pohostinství.

Shrnutí odpovědí na otázku: *Co děláš ve volném čase?*

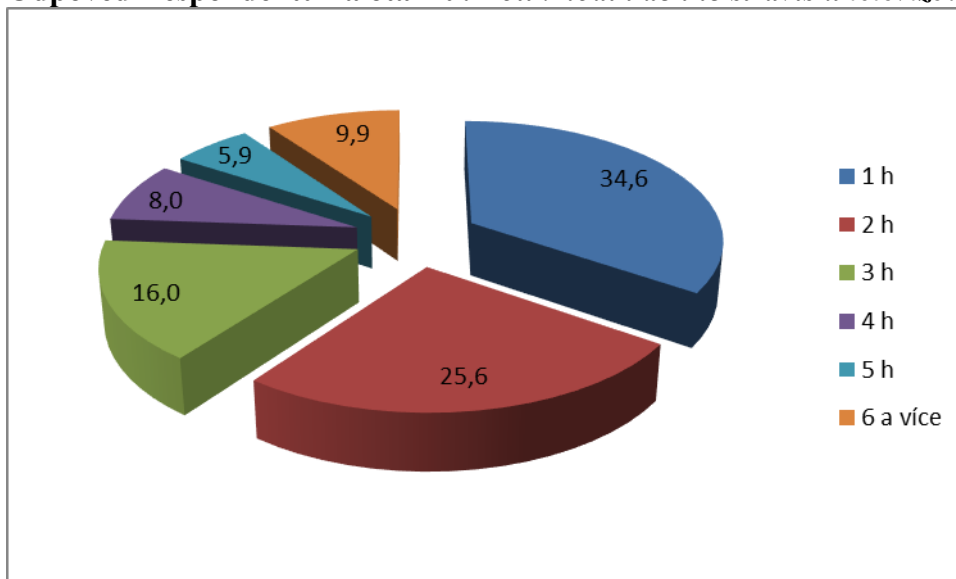
Nejčastější náplní volného času respondentů je PC a čas strávený s kamarády. V poměrně vyrovnané trojici se objevuje sport, televize a poslech hudby. Přibližně třetina dotazovaných uvedlo v nejčastějších aktivitách volného času pohostinství a četbu.

Odpovědi respondentů na otázku: *Kolik hodin týdně trávíš u počítače?*

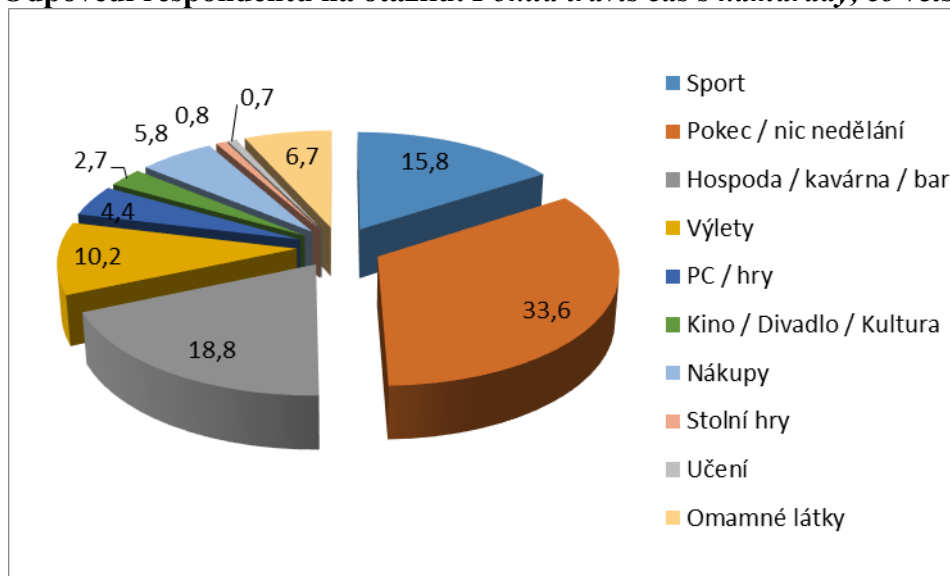
Z grafu vyplývá, že s nárůstem hodin trávení volného času u PC procentuální hodnota klesá.

Odpovědi respondentů na otázku: *Kolik hodin denně strávíš u televize?*

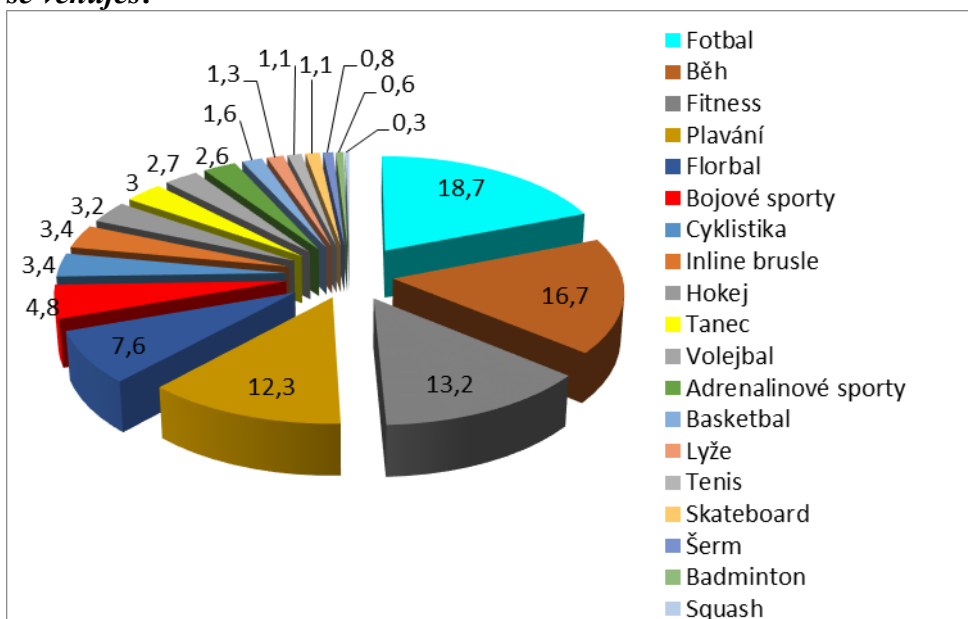
Z následujících odpovědí je zřejmé, že více respondentů sleduje ve volném čase televizi 6 a více hodin než 5 či 4 hodiny a je to slabší třetina těch, co sledují televizi 1 hodinu.

Odpovědi respondentů na otázku: *Pokud trávíš čas s kamarády, co většinou děláte?*

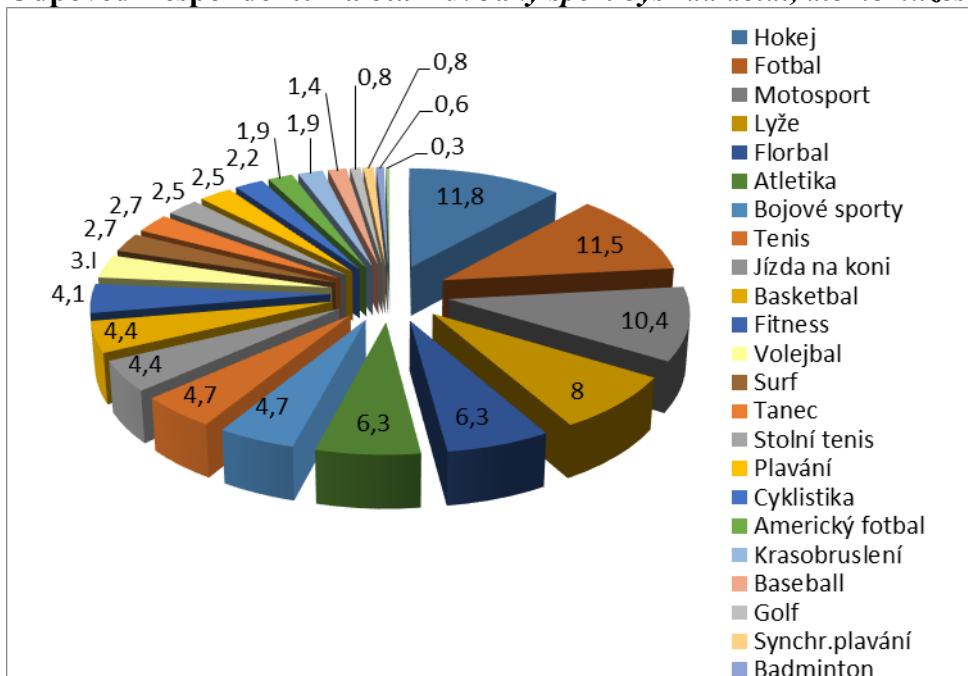
Na základě výsledků z grafu můžeme tvrdit, že respondenti s kamarády ve volném čase si jen nejvíce povídají a nic nedělají. Nejméně se spolu učí či hrají stolní hry.

Odpovědi respondentů na otázku: *Pokud ve volném čase sportuješ, jakým sportům se věnuješ?*

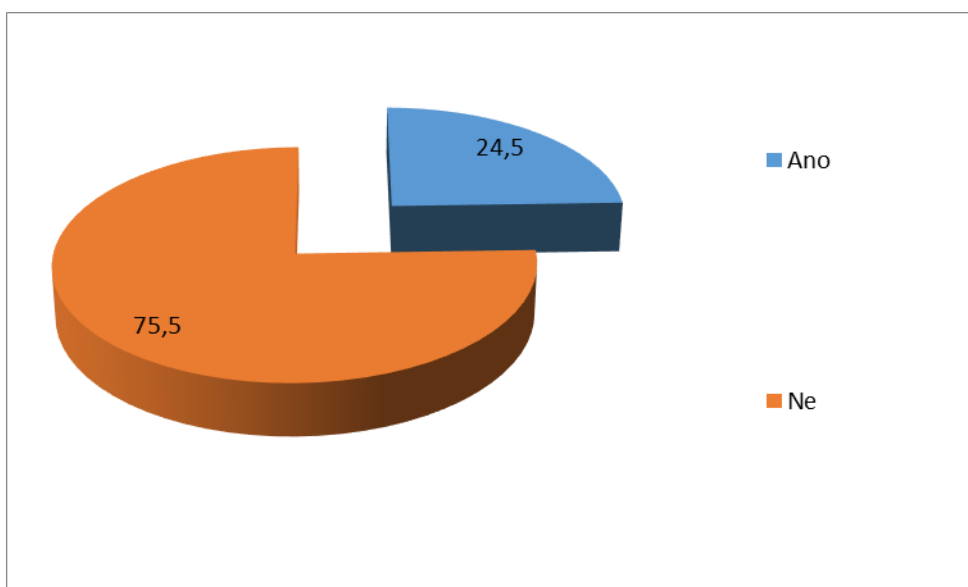
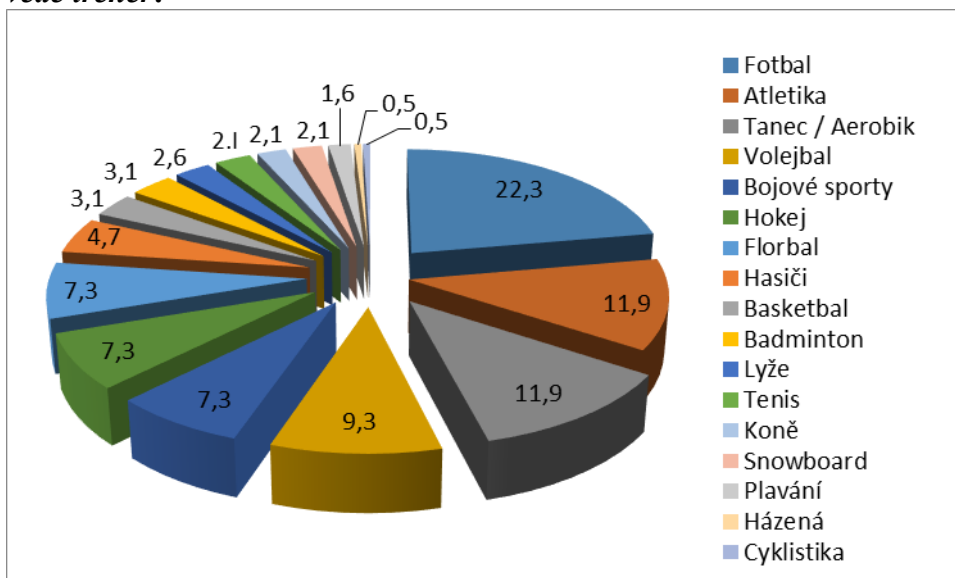
Graf znázorňuje, jakým sportům a v jakém procentuálním zastoupení se respondenti věnují ve volném čase sportu.

Odpovědi respondentů na otázku: *Jaký sport bys rád dělal, ale nemůžeš?*

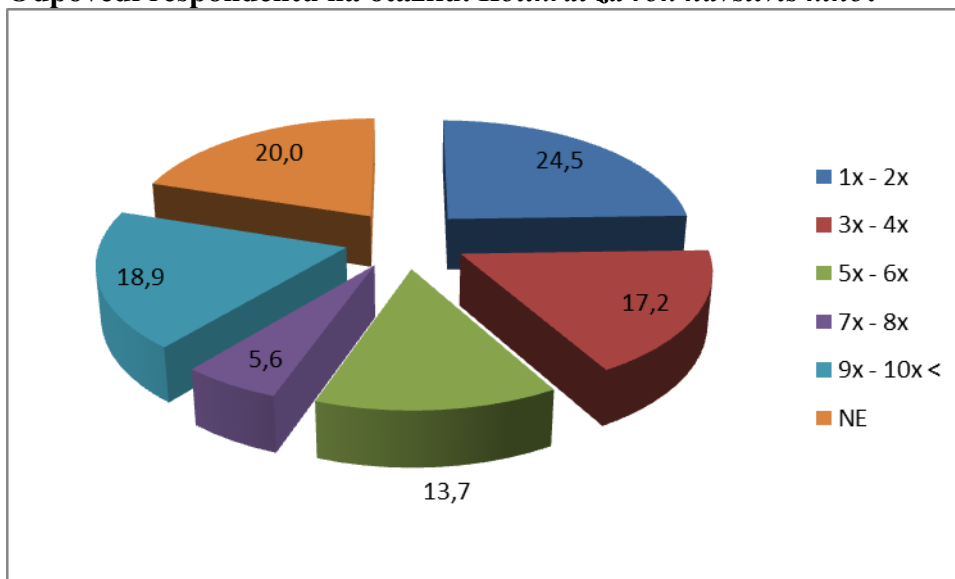
Tento graf poukazuje na sporty v procentuálním zastoupení, které by dotazovaní rádi ve volném čase provozovali, ale něco jim v tom brání.

Odpovědi respondentů na otázku: *Chodiš do nějakého sportovního oddílu, který vede trenér?*

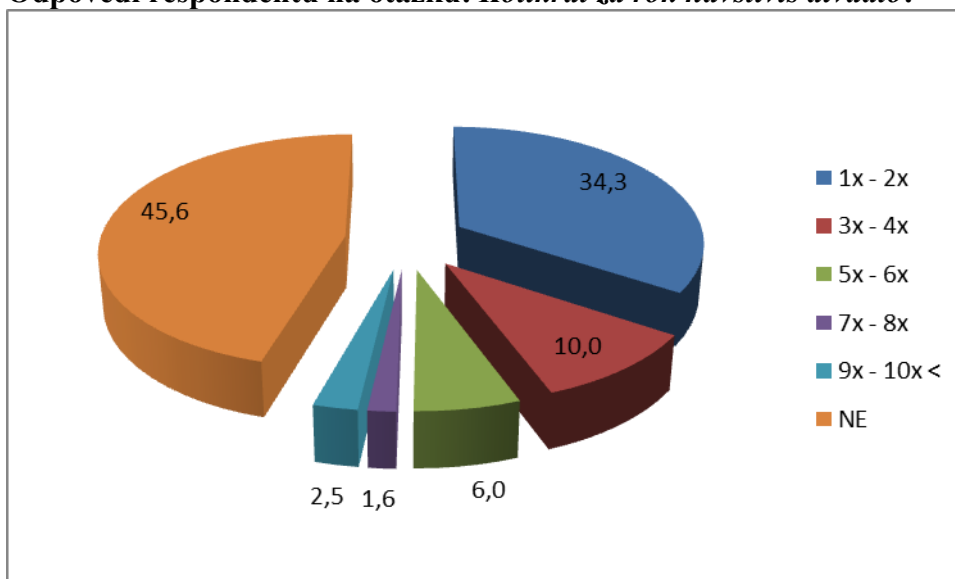
Výsledky poukazují, že dvě třetiny dotazovaných ve volném čase nenavštěvují žádný sportovní oddíl vedený trenérem.

Odpovědi respondentů na otázku: *Kolikrát za rok navštívíš kino?*

Graf odhaluje, že kino ve volném čase vůbec nenavštěvuje 20% dotazovaných.

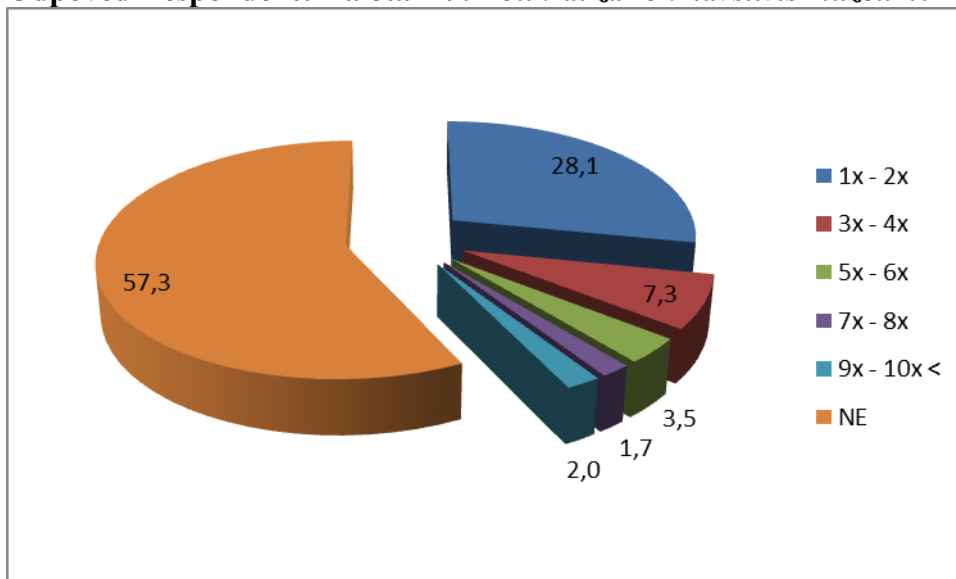
Odpovědi respondentů na otázku: *Kolikrát za rok navštívíš divadlo?*

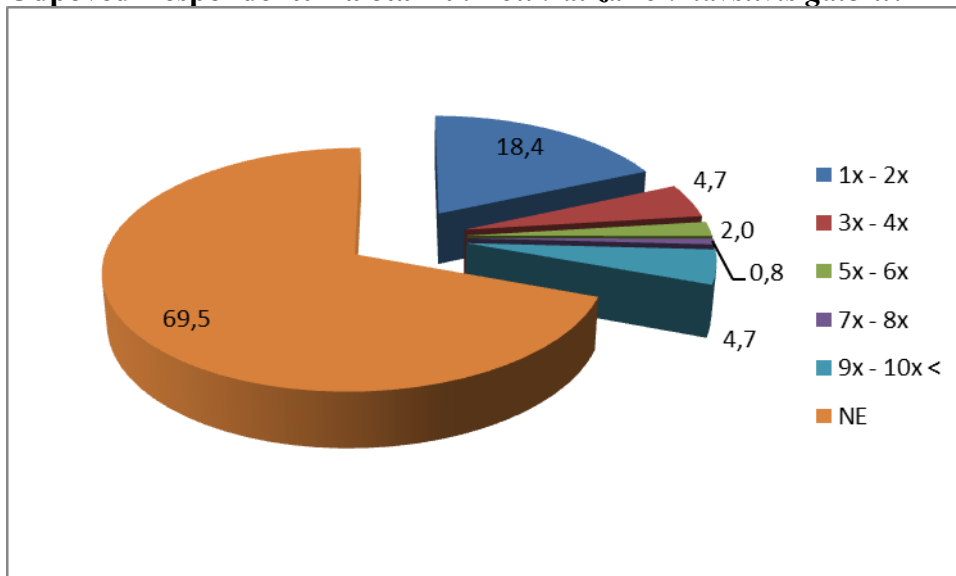
Z výsledků bohužel vyplývá, že 45,6% respondentů vůbec během roku nenavštíví ve volném čase divadlo.

Z následujícího grafu se procento dotazovaných, kteří nenavštíví během roku muzeum ve volném čase, značně navýšilo až na 65,2%.

Odpovědi respondentů na otázku: *Kolikrát za rok navštívíš muzeum?*

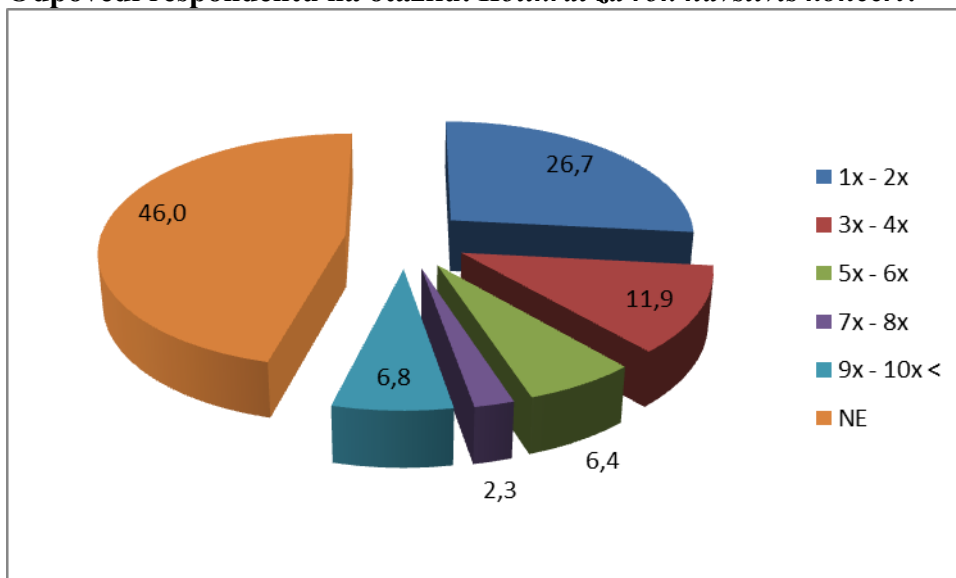

Odpovědi respondentů na otázku: *Kolikrát za rok navštívíš galerii?*

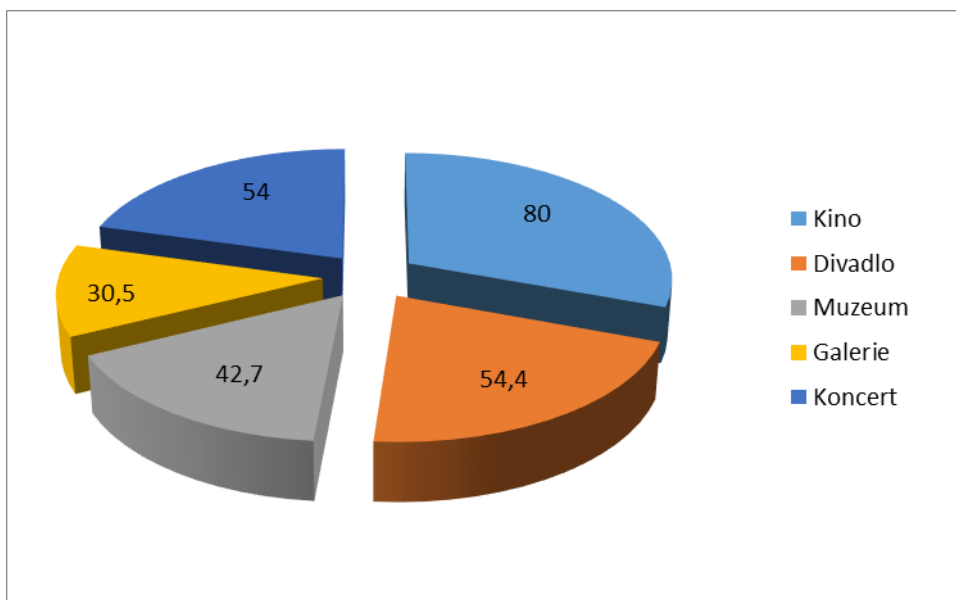
Z odpovědí dotazovaných je patrné, že stále velké procento jich ve volném čase během roku vůbec nenavštíví galerii, jedná se o 69,5%.

Odpovědi respondentů na otázku: *Kolikrát za rok navštívíš koncert?*

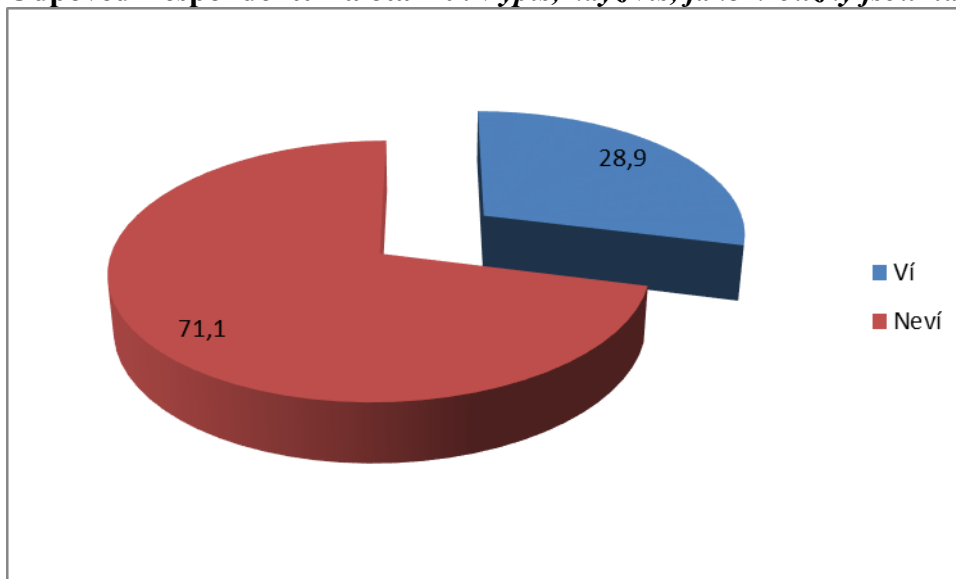
Z odpovědí je zřejmé, že větší polovina oslovených žáků během roku ve volném čase navštíví koncert.

Následující graf zpřehlední odpovědi na otázku: Kolikrát za rok navštívíš kino, divadlo, muzeum, galerii a koncert?

Nejčastěji dotazovaní žáci během roku ve volném čase navštěvují kino, jedná se o 80%. Větší polovina navštíví divadlo a koncert. Necelá třetina respondentů během roku ve volném čase navštíví galerii.

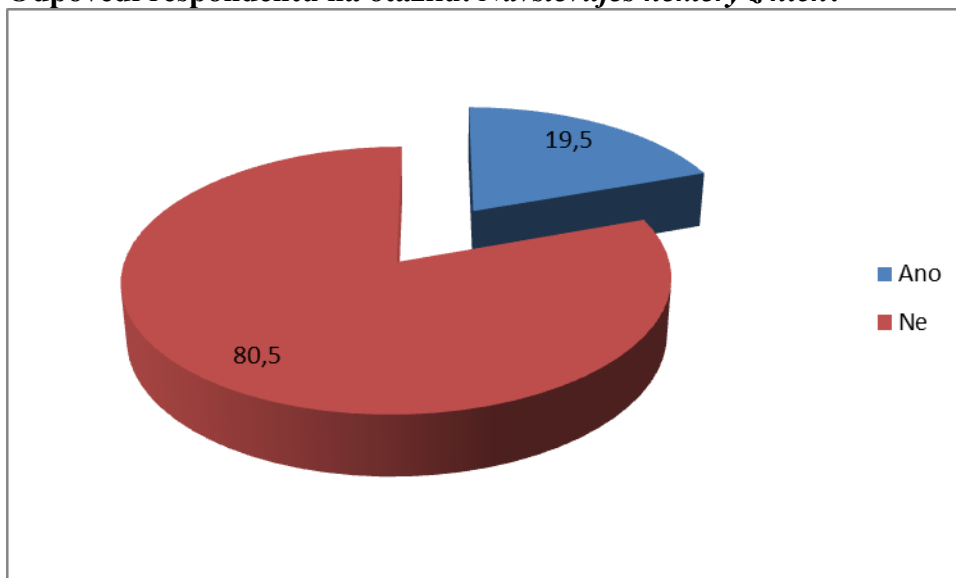
Odpovědi respondentů na otázku: *Vypiš, když víš, jaké kroužky jsou na škole.*

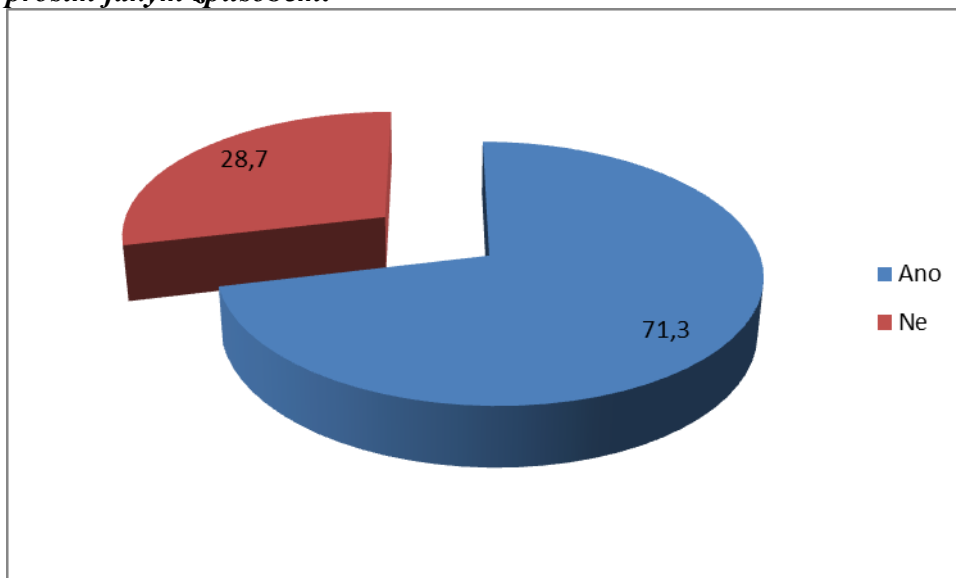
Z odpovědí dotazovaných žáků je patrné, že neznají nabídky kroužků, které lze ve volném čase navštěvovat ve škole, jedná se až o 71,1%.

Následující graf navazuje a udává, že z 28,9% žáků, kteří ví o kroužcích na škole, tak pouze slabá třetina některých z nich ve volném čase jej navštěvuje.

Odpovědi respondentů na otázku: *Navštěvuješ některý z nich?*

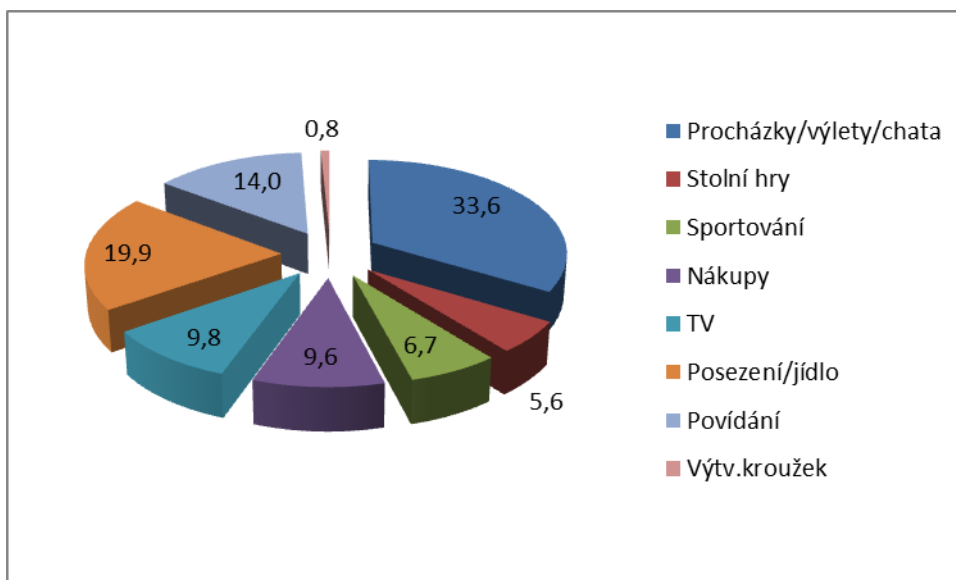

Odpovědi respondentů na otázku: *Trávíš s rodiči a sourozenci volný čas? Napiš prosím jakým způsobem.*

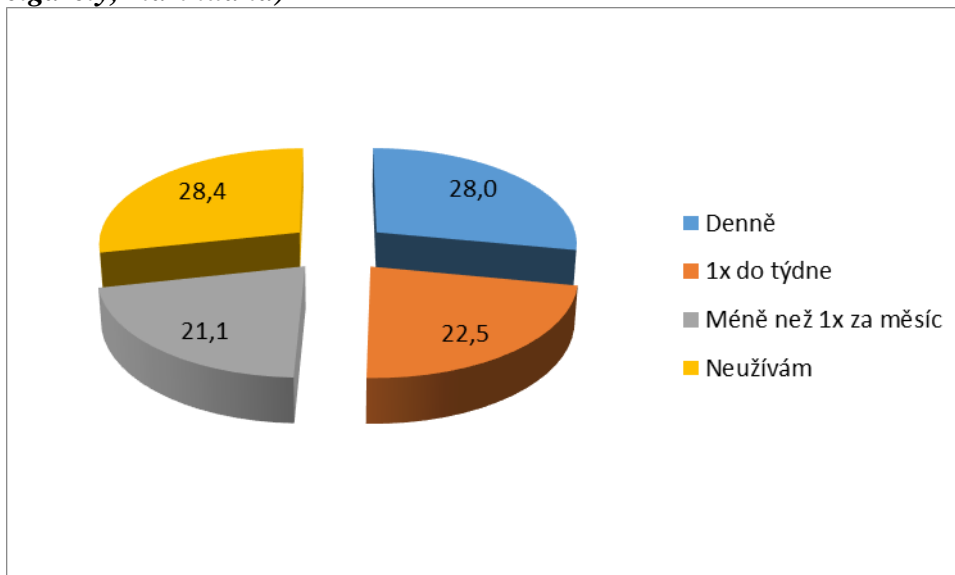
Na základě výsledků z grafu můžeme tvrdit, že pouze slabší třetina dotazovaných žáků volný čas netráví s rodiči a sourozenci.

Z následujícího grafu je patrné, jakým způsobem volný čas s rodinou tráví.

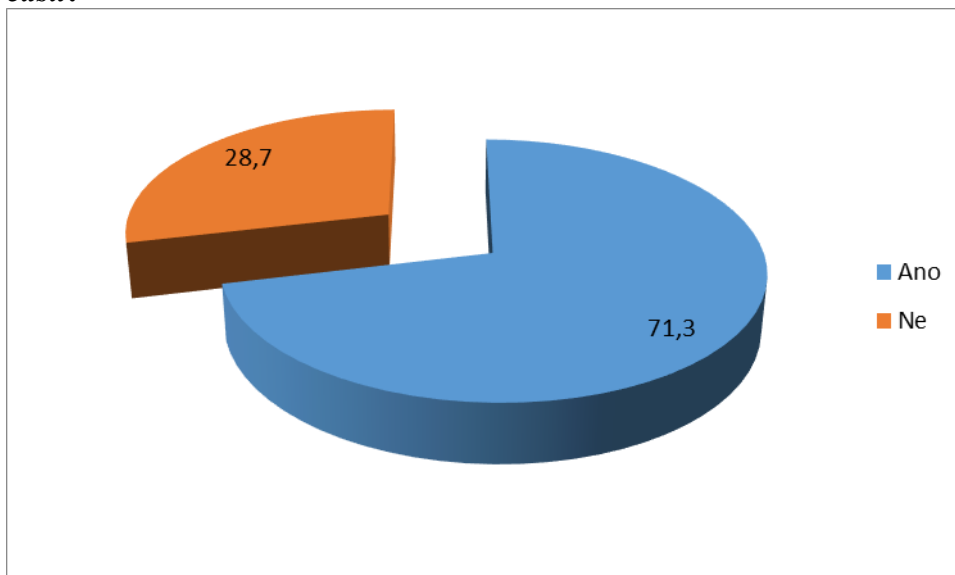
Nejčastější náplní trávení volného času s rodinou jsou procházky, výlety. Následuje posezení u jídla v těsném závěsu s povídáním. V poměrně vyrovnané dvojici jsou nákupy a sledování TV.

Odpovědi respondentů na otázku: *Užíváš ve volném čase některé z látek? (Alkohol, cigarety, marihuana)*

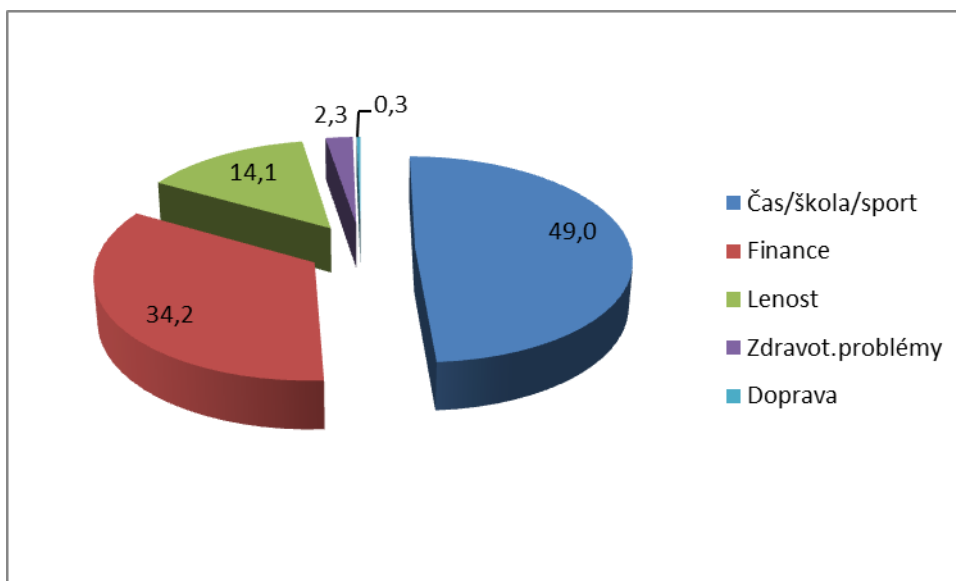

Z odpovědí dotazovaných žáků je zarážející, že nedílnou součástí náplně trávení volného času je užívání látek v podobě alkoholu, cigaret a marihuany. Pouze čtvrtina respondentů látky vůbec neužívá a oproti tomu čtvrtina dotazovaných zmíněné látky užívá denně.

Odpovědi respondentů na otázku: *Myslíš, že máš nějaké překážky v trávení volného času?*

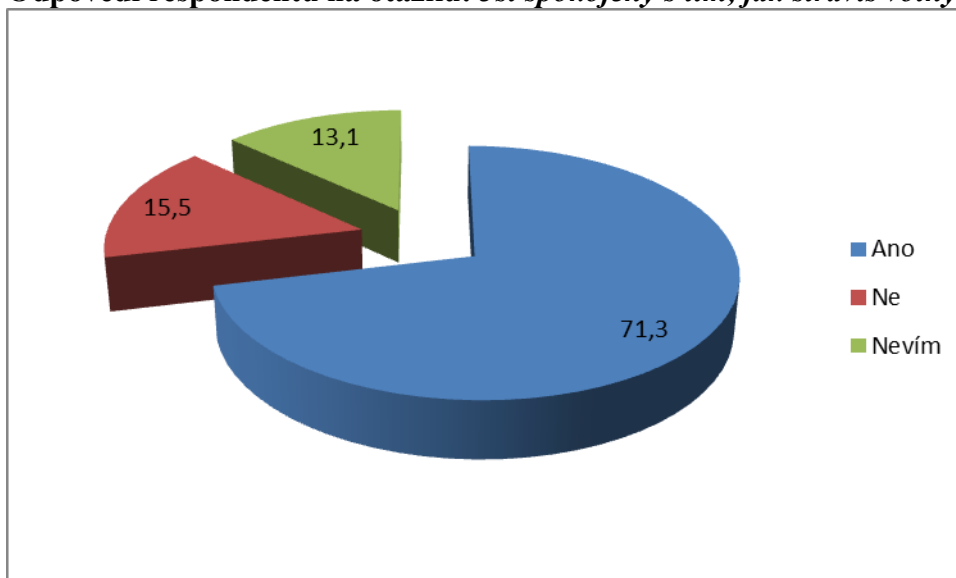

Celých 71,3% dotazovaných má nějakou překážku v trávení volného času. Následující graf vypovídá o důvodech, které tvoří překážku v trávení volného času dotazovaných žáků.

Nejčastější překážku respondentů v trávení volného času je čas (škola, sport). Následují finance, až potom to je lenost.

Odpovědi respondentů na otázku: *Jsi spokojený s tím, jak strávíš volný čas?*

Na základě výsledků z grafu můžeme tvrdit, že 71,3% respondentů je spokojeno, jak tráví svůj volný čas a 13,1% se nedokázalo rozhodnout.

6 Diskuze

Cílem bakalářské práce je zjistit způsob využívání volného času středoškolské mládeže v Teplicích. V rámci šetření jsem zmapoval pomocí dotazníku 750 žáků z 6 středních škol v Teplicích.

Výzkumná otázka řešící účast studentů středních škol v Teplicích na organizované či neorganizované činnosti nám dává jasnou odpověď. Středoškolská mládež nemá zájem navštěvovat a účastnit se organizovaných aktivit. Ze šetření vyplývá, že 556 žáků, což činí 75,5%, nenavštěvuje žádný sportovní oddíl, který vede trenér. S tím souvisí i vyhodnocení odpovědí, které vypovídají, zda žáci mají informovanost o uskutečňovaných kroužcích na škole a zda některý z nich navštěvují. Ze 750 dotazovaných, 526 žáků, což je 71,1% neví o kroužcích na škole nic a z těch zbylých 224 žáků jich kroužek navštěvuje 122. Stejně výsledky vycházejí i na odpověď, která se ptá na účast jakéhokoliv zájmového kroužku, kdy 88,7% dotazovaných (665 žáků) do žádného zájmového kroužku nejde a nedochází, ale 60,5% dotazovaných přesto sportuje, 58,4% tráví svůj volný čas venku a 13% jinde než doma a venku. Z výzkumu lze potvrdit, že větší část středoškolské mládeže v Teplicích tráví svůj volný čas neorganizovaně. Zde by stálo se zamyslet, zda propagace obsahující náplň aktivit jednotlivých klubů, sdružení, organizací je na takové úrovni, aby oslovila široké spektrum mládeže.

Z vyhodnocení výzkumné otázky, která řeší, zda u méně než poloviny středoškolské mládeže v Teplicích se vyskytuje ve volném čase užívání návykových látek 1x týdně nebo častěji, můžeme konstatovat následující: ze 750 respondentů má v pracovní dny 32,0% minimálně 3 až 7 hodin volného času, zbytek i více. Při zaměření na volný čas o víkendu odpovědělo 61,8% žáků, že o víkendu mají 14 a více hodin volného času. Ve spojení volný čas a návykové látky lze poukázat na základě odpovědí dotazovaných, na přebytek volného času a z toho lze usuzovat i na určitý pocit nudy. Dále tomu napomáhá snadná dostupnost návykových látek. Šetřením vyšlo najevo že 50,5% žáků 1x týdně ve volném čase užívají návykové látky a z toho dokonce 28,0% denně. K tomu napomáhá okolnost, že většina rodičů se věnuje svému podnikání či mají časově náročné zaměstnání, tím už nemají na své děti dostatek času. S tím vším zde hrají podstatnou úlohu i další faktory v podobě:

- Rodiče pohlíží na alkohol, tabák a dnes i marihuanu, jako na látky neškodné při používání v malém rozumném množství

- Nedostatečná informovanost a znalost o návykových látkách
- Se svými dospívajícími dětmi o „těchto“ věcech rodiče často nemluví

Náplň volného času s použitím návykových látek se mladému člověku může ze začátku jevit velice příjemná a snadná. Vnímá pouze jediné, že návyková látka mu pomáhá od trápení, stresu, bolesti a nudy. Prevenci převážně vidím ve smysluplném programu, v konání rozmanitých činností, dospívající by měl mít značný pocit zázemí, mělo by se mu dostávat motivace a chvály, častá rozprava s dospívajícím, bez zábran hovořit o škole, o problémech, o kamarádech. Právě často kamarádi jsou ti, co svádějí k návykovým látkám. Výzkum poukázal, že volný čas trávený s kamarády naplňuje 72,5% a společně návykové látky užívá 6,7%, pohostinství navštěvuje 18,8%. Oproti tomu se sportu společně věnuje 15,8%.

Prognózu výzkumné otázky, která se zaobírá, zda víc než 70% středoškolské mládeže v Teplicích se ve volném čase věnuje sledování televize nebo aktivitám na PC, lze tak potvrdit. Jak se šetřením prokázalo, tak PC je velmi oblíbeným nástrojem, jak trávit volný čas u dotazovaných žáků. Lze napsat jednoduchou rovnici - trávení volného času = PC.

Z výsledků vyplývá, že 77,3% dotazovaných ve volném čase je na PC, z toho celých 51,3% 5x až 7x v týdnu a 18,7% stráví 21 a více hodin v týdnu na PC. Televizi sleduje ve volném čase 60,1% žáků, z toho 34,2% ji sleduje 5x až 7x v týdnu a dokonce 39,8% dotazovaných sleduje 3 a více hodin denně. Toto zjištění koresponduje s dalším faktem, který vzešel z výzkumu, a to, že 65,2% dotazovaných odpovědělo, že ve volném čase vůbec nečte. Používání počítače vidím převážně v možnosti využívání internetu, kdy bývá hlavní náplní přítomnost a aktivita na různých sociálních sítích, poslouchání hudby, stahování i sledování filmů či hraní her. Oblast možností a rozmanitých zájmů je v současné době dosti široká, avšak dnešní doba se bez PC a televize nedokáže obejít a je nedílnou součástí trávení volného času.

Na výzkumnou otázku, která prognostikuje, že méně než polovina středoškolské mládeže v Teplicích je nespokojena s tím, jak tráví svůj volný čas, se výzkumem nepotvrdilo. Pouze 15,5% dotazovaných je s tím, jak tráví volný čas nespokojeno, 13,1% dotazovaných odpovědělo, že neví. Ze 750 dotazovaných jich 71,3% uvádí, že nemá nějaké překážky v trávení volného času. Ti žáci, co uvedli, že nějakou překážku mají, tak 49,0% dotazovaných uvedlo jako překážku čas (školu, sport) a dalších 34,2% jich uvádí důvod finance. Jistě by muselo být zajímavé provést rozsáhlejší šetření v této oblasti, týkající se přání a zejména zábran dotazovaných při trávení volného času.

Kladným zjištěním je fakt, že 58,4% dotazovaných tráví volný čas rádo venku. Venkem je ale zřejmě vše mimo domov, pro dotazované to však není pohyb v přírodě. Právě 72,1% dotazovaných odpovědělo, že ve volném čase do přírody nejdu.

Všichni vnímáme fakt, že současná mládež nenaplnjuje stanovené časové hodnoty pro trávení volného času pohybovou aktivitou, fyzickou námahou.

Domnívám se, že významný vliv na tento fakt má věda a technika, která se neustále rozvíjí. Aktivitou to jsou zejména počítač a televize. Z toho plyne, že současná mládež má minimum pohybu a v rámci týdenního režimu bývá nedostatek pohybové činnosti a s nárůstem věku o to více pohybová činnost klesá.

Napovídá tomu i zjištění vyplývající z dotazníku, kdy žáci odpovídali na otázku, kolikrát týdně ve volném čase sportují. 25,8% dotazovaných sportuje 4x až 7x v týdnu a 39,5% nesportuje vůbec, pouze 34,7% žáků sportuje 1x až 3x v týdnu.

Pak není divu, že v dnešní době se zvyšuje počet dětí, u kterých se projevuje nadváha, obezita, civilizační choroby. Nadváhu lze považovat za předstupeň obezity.

Podle mého názoru je nutné tento civilizační problém s obezitou řešit právě se zvýšenou pohybovou aktivitou v rámci volného času, kdy bude tak pestrá a zajímavá škála nabídek, ať od různých organizací či nabídka realizačních prostor, míst, objektů pro spontánní pohybovou činnost.

Vůbec nejhlavnější věcí by mělo být, aby jedinci uměli najít prostor pro svůj volný čas a hlavně aktivně ho dokázali, jako významnou hodnotu, využít. Hájek, Hofbauer, Pávková (2008) právě podotýkají, že u volného času musí být cílem výchovy učít jedince, aby svůj volný čas dostatečně i kvalitně využíval a vnímal ho jako další složku z důležitých hodnot svého života.

Pokud budu porovnávat naše výsledky s výsledky obdobných prací, dá se konstatovat, že shodně zaměřené šetření učinila v roce 2012 Radka Karellová, která ve své práci „Volný čas studentů vyšších gymnázií v Kutné hoře“ dospěla k závěru, že studenti volný čas naplňují raději organizovanými činnostmi než neorganizovanými, u našeho výzkumu je tomu naopak. Další práci na obdobné téma je od Tomáše Bacha (2013) s názvem „Volný čas a životní styl současné středoškolské mládeže“, ve které potvrzujeme naše zjištění, že nedílnou náplní volného času současné mládeže je trávení na PC. Posledním autorem pro komparaci šetření je Kateřina Horová (2013), kdy ve své práci „Volný čas středoškolské mládeže v Karlových Varech“ dospěla k obdobným závěrům. Zejména se shodujeme, že žáci svůj volný čas tráví spontánně,

neorganizovaně a že dotazovaní žáci návykové látky neužívají jen příležitostně, ale je častou náplní volného času.

7 Závěr

V bakalářské práci jsme zjišťovali, jak využívá volný čas středoškolská mládež v Teplicích. Cílem bakalářské práce je přispět ke zlepšení prožití volného času zmapováním problémových faktorů. Ve výzkumné části jsme vyzorovali, jaké aktivity a jakou formou dotazovaní středoškoláci tráví volný čas. Dále jsme zjistili, jaké aktivity by popřípadě rádi provozovali.

Testovaný soubor představuje žáky ze 6 středních škol v Teplicích. Celkem se jednalo o 750 dotazovaných, konkrétně 50,1% dívek a 49,9% chlapců ve věkovém rozmezí od 15 do 20 let.

Dotazníkové šetření probíhalo v časovém rozmezí od 9.10.2014 do 14.11.2014. Dotazník se skládal z 19 otázek, které se zaměřovaly na trávení volného času středoškoláků v Teplicích.

Po sběru všech vyplněných dotazníků došlo k vyhodnocení odpovědí, četnosti jsme převedli na procenta a graficky znázornili v grafech.

Na stanovenou výzkumnou otázku, zda studenti středních škol v Teplicích se častěji účastní neorganizovaných volnočasových aktivit, než těch organizovaných můžeme zcela potvrdit, že 75,5% dotazovaných nenavštěvuje žádný sportovní oddíl, který vede trenér a 71,1% dotazovaných nenavštěvuje žádný kroužek a ani nemá žádné informace o možnosti jej navštěvovat.

Druhá výzkumná otázka „méně než u poloviny středoškolské mládeže v Teplicích se vyskytuje ve volném čase užívání návykových látek 1x do týdne a častěji“ se ve své podstatě zamítá, výzkumem se prokázalo, že 50,5% dotazovaných 1x do týdne a častěji užívá návykové látky.

Prognostiku třetí výzkumné otázky „více než 70% středoškolské mládeže v Teplicích se věnuje ve volném čase sledování televize nebo aktivitám na PC“ lze potvrdit. 77,3% dotazovaných ve volném čase se věnuje aktivitám na PC.

U poslední výzkumné otázky „méně než polovina středoškolské mládeže v Teplicích je nespokojena s tím, jak tráví svůj volný čas“ lze tvrzení zamítnout. Pouze 15,5% dotazovaných je s tím, jak tráví svůj volný čas, nespokojeno.

8 Použité zdroje

Seznam použité a citované literatury:

1. ČÁP, Jan. *Psychologie výchovy a vyučování: kultura a umění ve výchově*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 1993, 415 p. ISBN 80-706-6534-3
2. HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 239 s. ISBN 978-807-3674-73
3. HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogika volného času*. 2., přeprac. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010, 127 s. ISBN 978-80-7290-471-6
4. HELUS, Zdeněk. *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 228 s. Pedagogická praxe. ISBN 8071788880.
5. HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 176 s. ISBN 80-717-8927-5
6. JANIŠ, Kamil. *Úvod do problematiky volného času*. Vyd. 1. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik, Ústav pedagogických a psychologických věd, 2009, 61 s. ISBN 978-80-7248-530-7
7. KRAUS, Blahoslav. *Sociální aspekty výchovy*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 1998. 165 s. ISBN 80-7041-841-9.
8. MAREŠOVÁ, Alena. *Sociálně patologické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997, 154, 33 s. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 8086008347.
9. MATOUŠEK, Oldřich a Andrea KROFTOVÁ. *Mládež a delikvence*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2003, 340 s. ISBN 807178771x.
10. PÁVKOVÁ, Jiřina, et al. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2002, 221 s. ISBN 80-7178-7116
11. PROCHÁZKA, Miroslav. *Sociální pedagogika*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012, 203 s. Pedagogika (Grada). ISBN 9788024734705
12. SAK, Petr a Karolína KOLESÁROVÁ. *Mládež na křižovatce: sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace*. Vyd. 1. Praha: Svoboda Servis, 2004, 240 s. ISBN 8086320332.
13. SAK, Petr. *Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. Vyd. 1. Praha: Petrkův, 2000, 291 s. ISBN 8072290428.

14. SPOUSTA, Vladimír. *Metody a formy výchovy ve volném čase: kultura a umění ve výchově*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1996, 82 s. ISBN 80-210-1275-7.
15. SPOUSTA, Vladimír, et al. *Kapitoly z pedagogiky volného času*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1996. ISBN 978-802-1012-745.
16. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000, 522 s. ISBN 8071783080.
17. VESELÁ, Jana. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006, 210 s. ISBN 80-719-4864-0

Elektronické dokumenty:

Sak Petr. Studie o mládeži zpracovaná pro MŠMT ČR na základě výsledků grandů. <http://www.insoma.cz>: *Koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže od roku 2007*. [online]. (2007) [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: http://www.insoma.cz/Studie_MSMT_2006_fin.pdf

9 Přílohy

Seznam příloh:

Příloha č.1 – Použitý dotazník pro výzkum – otázky pro výzkum.

Příloha č. 2 - Vyhodnocení dotazníků – tabulka četností odpovědí na otázky.

Příloha č.1

Příklad prázdného dotazníku použitého pro výzkum.

Dotazník

Dobrý den, obracíme se na vás s dotazníkem, který zjišťuje zájmy středoškoláků. Jistě i vy se ve svém volném čase věnujete mnoha věcem. Dotazníkové šetření je anonymní, zjištěné údaje budou použity pouze za účelem výzkumu. Děkujeme předem za vaši spolupráci.

Věk: **Škola, kterou nyní studuješ:** -Střední odborná -Střední odborné učiliště -Gymnázium

Bydliště (stačí obec/město):

Volný čas je čas ve, kterém si můžeš dělat, co sám chceš.

VZOR: Odpovědi označ křížkem 0 nebo vypiš.

- 1) Kolik hodin volného času máš za týden v pracovní dny (tj. po-pá)? ☐ 3-7 h ☐ 8-13h ☐ 14-21h
☐ 22 a více
- 2) Kolik hodin volného času máš o víkendu (tj. so-ne)? ☐ 3-7 h ☐ 8-13h ☐ 14-21h ☐ 22 a více
- 3) Trávíš ho raději: doma venku ☐ jinde (vypiš)
- 4) Co děláš ve volném čase? Označ křížkem všechny vhodné varianty a vypiš kolikrát za týden (maximálně 7x).
☐ četba..... ☐ P C s partnerkou..... ☐ stolní hry
☐ sledování TV ... ☐ sport ☐ hra na hudební nástroj. s rodinou.....
☐ disco..... ☐ kamarádi zájmový kroužek..... ☐ poslech hudby ...
☐ výlety do přírody ☐ péče o zvíře ☐ v pohostinství (baru)
☐ jiné (vypiš).....
- 5) Kolik hodin týdně trávíš u počítače?
1-4 h ☐ 5-10h ☐ 11-20h ☐ 21 a více
- 6) Kolik hodin denně strávíš u televize?
☐ 1 h ☐ 2 h ☐ 3 h ☐ 4 h ☐ 5 h ☐ více než 5 h
- 7) Pokud trávíš čas s kamarády, co většinou děláte? Vypiš.
.....
.....
- 8) Pokud ve volném čase sportuješ, jakým sportům se věnuješ? Prosím vypiš.
.....
.....

- 9) Jaký sport bys rád dělal, ale nemůžeš? Vypiš. (Např. Rád bych chodil plavat, ale nemáme ve vesnici bazén)
.....
Uveď důvod, proč nemůžeš
.....

PROSÍM OTOČ LIST —>

- 10) Chodíš do nějakého sportovního oddílu, který vede trenér? Pokud ano, tak prosím vypiš:

.....
.....

- 11) Kolikrát za rok navštívíš: kino..... divadlo muzeum.....galerii..... koncert...

- 12) Vypiš, když víš, jaké kroužky jsou na škole.

.....
.....

- 13) Navštěvuješ některý z nich?

.....
.....

- 14) Navštěvuješ pravidelně nějaký mimoškolní zájmový kroužek? Pokud ano, napiš jaký.

.....
.....
.....

- 15) Trávíš s rodiči a sourozenci volný čas? Napiš prosím jakým způsobem.

.....
.....

- 16) Užíváš ve volném čase některé z látek?(alkohol, cigarety, marihuana) - Denně

Jedenkrát do týdne - Méně jak jednou za měsíc - Neužívám

- 17) Myslíš si, že máš nějaké překážky v trávení volného času? (Např. Rád bych hrál na kytaru, ale nemám na ni peníze.)

.....
.....

- 18) Jak bys ho rád trávil, ale v obci/městě, kde bydlíš tato možnost chybí? Vypiš. (Např. Rád bych navštěvoval taneční kroužek, ale v obci žádný není)

.....
.....
.....

- 19) Jsi spokojený s tím, jak trávíš volný čas?

☐ ano ☐ ne ☐ nevím

- 20) Jsi spokojený s tím, jak trávíš volný čas?

☐ ano ☐ ne ☐ nevím

Příloha č.2

Vyhodnocení dotazníků – tabulka četností odpovědí na otázky:

	SPŠ	Hotelová škola	Obchodní akademie	Somet/Fráni Šrámka	Alejší	Gymnázium	Σ
Muž	112	46	21	125	25	45	374
Žena	13	79	104	0	100	80	376
15	18	18	16	32	17	21	122
16	20	29	20	25	23	22	139
17	14	27	24	31	37	50	183
18	45	31	53	23	33	23	208
19	24	14	9	8	8	9	72
20	3	8	3	3	8	0	25
21	0	4	0	2	3	0	9
22	1	1	0	0	3	0	5
23	0	0	0	1	3	0	4
Střední odborná škola	125	89	125	0	62	0	401
Střední odborné učiliště	0	36	0	125	63	0	224
Gymnázium	0	0	0	0	0	125	125
3-7 h	35	33	39	48	50	35	240
8-13 h	21	41	42	26	32	40	202
14-21 h	40	30	29	25	28	39	191
22 a více	29	21	15	26	15	11	117
3-7 h	16	14	9	19	24	13	95
8-13 h	29	24	35	37	32	31	188
14-21 h	34	43	38	24	33	44	216
22 a více	36	44	43	45	36	37	241
Doma	43	41	28	28	36	36	212
Venku	67	69	82	86	67	61	432

Jinde		15	15	15	11	22	18	96
Četba	1x	10	12	14	15	8	20	79
	2x	7	8	14	11	22	18	80
	3x	4	4	8	2	9	11	38
	4x	0	1	3	3	3	7	17
	5x	2	4	1	2	3	3	15
	6x	0	0	0	1	2	2	5
	7x	5	4	3	1	5	9	27
PC	1x	17	8	19	15	12	14	85
	2x	4	7	7	11	8	4	41
	3x	9	6	8	7	8	5	43
	4x	3	4	6	11	8	9	41
	5x	9	11	11	9	7	14	61
	6x	2	7	4	3	3	10	29
	7x	66	38	37	58	30	51	280
Televize	1x	16	7	19	5	9	11	67
	2x	17	9	9	2	10	11	58
	3x	7	12	7	6	6	7	45
	4x	5	3	2	5	4	5	24
	5x	10	5	7	13	5	11	51
	6x	0	4	5	35	1	1	46
	7x	38	23	22	40	20	17	160
Sport	1x	15	13	28	29	5	18	108
	2x	10	13	7	17	4	17	68
	3x	29	11	8	11	11	14	84
	4x	36	7	5	8	4	11	71
	5x	13	5	8	4	9	7	46
	6x	5	2	4	9	2	6	28
	7x	8	7	7	11	5	11	49
Disco	1x	13	24	28	15	18	21	119
	2x	8	4	4	2	11	4	33
	3x	1	1	0	6	5	1	14
	4x	0	2	0	0	1	0	3
	5x	0	2	0	0	1	0	3

	6x	1	2	0	0	1	0	4
	7x	1	1	0	6	3	0	11
Kamarádi	1x	31	12	27	45	15	23	153
	2x	11	6	11	12	9	13	62
	3x	12	11	11	7	9	12	62
	4x	6	7	8	8	7	6	42
	5x	16	6	14	12	11	10	69
	6x	3	6	5	7	4	15	40
	7x	24	18	16	15	25	18	116
Výlet do přírody	1x	27	10	25	22	14	30	128
	2x	5	2	8	4	4	5	28
	3x	3	3	8	0	4	0	18
	4x	2	2	1	0	5	0	10
	5x	1	2	1	5	1	2	12
	6x	0	2	0	0	0	0	2
	7x	0	5	2	0	1	3	11
S partnerkou	1x	12	9	12	17	7	12	69
	2x	3	6	3	4	2	6	24
	3x	11	4	8	1	5	6	35
	4x	2	5	7	18	6	5	43
	5x	3	5	5	12	18	6	49
	6x	2	5	4	3	4	4	22
	7x	19	12	13	15	29	7	95
Hra na hud. Nástroj	1x	7	4	8	6	5	17	47
	2x	0	1	0	0	2	5	8
	3x	1	0	0	0	0	3	4
	4x	0	0	0	2	3	1	6
	5x	0	0	0	0	2	7	9
	6x	0	1	0	0	2	1	4
	7x	1	0	0	0	2	9	12
Zájmový kroužek	1x	6	3	2	14	3	9	37
	2x	2	1	5	0	3	12	23
	3x	1	1	1	1	2	5	11
	4x	0	0	1	0	1	4	6
	5x	1	2	0	1	0	0	4

	6x	0	0	0	0	0	0	0
	7x	0	0	0	0	2	2	4
Péče o zvíře	1x	6	3	10	9	6	3	37
	2x	1	0	1	1	3	4	10
	3x	1	2	9	0	2	1	15
	4x	4	5	1	2	3	3	18
	5x	2	4	0	2	0	4	12
	6x	2	0	1	0	0	5	8
	7x	11	18	33	15	20	19	116
Stolní hry	1x	3	9	3	3	2	5	25
	2x	8	3	2	1	1	3	18
	3x	2	0	1	0	3	0	6
	4x	0	2	0	0	5	1	8
	5x	0	0	0	0	0	0	0
	6x	0	0	0	0	0	0	0
	7x	1	2	0	1	0	2	6
S rodinou	1x	12	13	22	15	10	20	92
	2x	4	17	8	2	4	13	48
	3x	3	3	11	1	6	7	31
	4x	7	6	3	1	4	8	29
	5x	4	8	5	3	4	2	26
	6x	0	3	2	2	7	0	14
	7x	18	19	34	17	23	20	131
Poslech hudby	1x	18	8	28	37	9	5	105
	2x	4	1	5	0	2	6	18
	3x	1	6	5	5	2	3	22
	4x	2	2	2	1	4	1	12
	5x	9	2	2	11	4	5	33
	6x	1	5	3	0	4	0	13
	7x	31	46	46	27	26	53	229
V pohostinství (baru)	1x	14	13	11	28	21	14	101
	2x	5	4	7	17	14	5	52
	3x	1	2	4	1	3	2	13
	4x	0	0	0	1	2	0	3
	5x	1	0	0	19	3	0	23

	6x	0	0	0	5	0	0	5
	7x	8	5	0	36	16	0	65
Jiné	1x	20	20	4	5	4	4	57
	2x	0	0	3	1	0	6	10
	3x	1	0	0	0	2	8	11
	4x	0	1	0	0	0	0	1
	5x	0	1	1	0	0	1	3
	6x	0	0	0	0	1	0	1
	7x	4	0	0	0	4	2	10
1-4 h		35	50	44	58	48	27	262
5-10 h		23	37	38	17	41	42	198
11-20 h		18	37	25	19	21	31	151
21 a více		39	19	18	31	15	25	147
1 h		59	29	47	21	27	68	251
2 h		27	44	26	26	33	30	186
3 h		12	28	19	20	27	10	116
4 h		5	10	5	17	17	4	58
5 h		2	4	5	11	13	8	43
6 a více		21	9	0	19	18	5	72
Možnosti								
Sport		45	16	19	35	15	3	133
Pokec/nic nedělání		59	44	64	23	38	54	282
Hospoda/kavárna/bar		30	33	21	24	18	32	158
Výlety		22	29	2	1	3	29	86
PC/hry		10	9	4	6	5	3	37
Kino/Divadlo/kultura		7	5	3	2	3	3	23
Nákupy		6	14	19	3	4	3	49
Stolní hry		4	1	0	0	1	1	7
Učení		2	3	0	0	0	1	6
Drogy/hulení		2	7	0	25	18	4	56

Možnosti

Volejbal	2	1	10	1	2	1	17
Badminton	0	0	0	0	0	4	4
Běh	15	23	21	5	23	17	104
Fitness	30	12	19	5	8	8	82
Fotbal	25	9	15	40	14	13	116
Hokej	6	1	0	1	4	8	20
Florbal	5	6	11	14	1	10	47
Šerm	0	3	0	2	0	0	5
Squash	0	0	0	0	0	2	2
Bojové sporty	5	6	0	7	3	9	30
Plavání	4	2	15	2	2	5	30
Cyklistika	23	14	14	3	8	15	77
Inline Brusle	4	6	3	1	2	5	21
Tanec	1	5	2	2	2	7	19
Lyže	0	3	0	0	0	5	8
Basketball	3	2	0	3	0	2	10
Tenis	1	0	0	0	0	6	7
Adrenalin. sport	2	0	1	11	2	0	16
Skateboard	1	0	1	0	5	0	7

Možnosti

Hokej	17	2	5	1	7	11	43
Volejbal	3	1	4	0	1	3	12
Fotbal	10	9	14	2	6	1	42
Basketbal	4	1	7	2	0	2	16
Šerm	1	0	0	0	0	0	1
Golf	2	1	0	0	0	0	3
Stolní tenis	1	0	0	0	0	8	9
Florbal	5	0	13	0	4	1	23
Motosport	15	3	0	18	1	1	38
Bojové sporty	3	2	0	11	0	1	17
Badminton	0	0	0	0	2	0	2
Fitness	9	4	0	0	0	2	15
Baseball	0	0	0	0	0	5	5
Lyže	1	2	9	5	6	6	29

Tanec	1	5	1	0	3	0	10
Plavání	2	0	1	1	5	0	9
Cyklistika	4	2	0	1	1	0	8
Synch. plavání	1	0	1	0	0	1	3
Tenis	3	5	0	0	3	6	17
Amer. fotbal	0	1	2	0	0	4	7
Surf	0	5	0	0	5	0	10
Jízda na koni	3	8	1	0	0	4	16
Atletika	1	1	9	1	9	2	23
Krasobruslení	0	0	5	1	0	1	7

Možnosti

Snowboard	1	0	0	3	0	0	4
Bojové sporty	3	1	1	1	4	4	14
Hokej	2	0	0	0	7	5	14
Tenis	0	0	0	0	0	5	5
Fotbal	9	2	8	17	5	2	43
Florbal	5	1	2	3	1	2	14
Plavání	2	0	1	0	0	0	3
Hasiči	2	1	0	4	2	0	9
Volejbal	2	2	1	7	0	6	18
Basketball	2	1	2	0	0	1	6
Cyklistika	1	0	0	0	0	0	1
Atletika	2	1	4	2	0	14	23
Lyže	2	1	0	0	0	2	5
Badminton	2	0	1	0	0	3	6
Koně	0	1	2	0	0	1	4
Tanec/aerobik	0	3	6	0	3	11	23
Házená	0	1	0	0	0	0	1
Ano	34	15	34	28	22	51	184
Ne	91	110	91	97	103	74	566

Kino	1x -	46	21	35	25	32	25	184
	2x							
	3x -	26	15	23	19	23	23	129

	4x							
	5x -	17	18	21	14	13	20	103
	6x							
	7x -	5	2	9	9	5	12	42
	8x							
	9x -	18	18	23	29	19	35	142
	10x <							
Divadlo	1x -	51	42	67	17	27	53	257
	2x							
	3x -	16	7	8	5	8	31	75
	4x							
	5x -	7	6	4	8	5	15	45
	6x							
	7x -	5	2	1	0	0	4	12
	8x							
	9x -	1	2	3	4	3	6	19
	10x <							
Muzeum	1x -	45	31	34	19	26	56	211
	2x							
	3x -	12	6	6	9	6	16	55
	4x							
	5x -	4	4	0	4	3	11	26
	6x							
	7x -	0	1	0	2	0	10	13
	8x							
	9x -	3	1	1	0	0	10	15
	10x <							
Galerie	1x -	29	21	21	8	17	42	138
	2x							
	3x -	6	5	3	5	6	10	35
	4x							
	5x -	0	8	0	0	3	4	15
	6x							
	7x -	0	0	0	2	3	1	6
	8x							
	9x -	3	3	2	19	2	6	35
	10x <							
Koncert	1x -	39	41	41	19	22	38	200
	2x							
	3x -	27	11	12	14	17	8	89
	4x							
	5x -	5	8	14	8	4	9	48
	6x							
	7x -	3	0	2	7	0	5	17
	8x							
	9x -	3	6	12	7	5	18	51
	10x <							

Ví	58	33	20	0	41	62	214
Neví	67	82	105	125	84	63	526

Možnosti

Crossfit	4	0	0	0	0	0	4
Florbal	8	2	0	0	7	5	22
Futsal	12	0	0	0	6	0	18
Volejbal	7	4	0	0	7	0	18
Autodiagnostika	7	0	0	0	0	0	7
CNC	3	0	0	0	0	0	3
Vaření	0	3	0	0	0	0	3
Jazyky	0	6	1	0	0	0	7
Barmanský	0	3	0	0	0	0	3
Divadelní	0	0	6	0	0	0	6
Účetnictví	0	0	3	0	0	0	3
Zumba	0	0	2	0	0	0	2
Astrologie	0	0	1	0	0	0	1
Fitko	0	0	0	0	1	0	1
Stolní hry	0	0	0	0	0	4	4
Pěvecký sbor	0	0	0	0	0	10	10
Hra na hud. nastr	0	0	0	0	0	9	9
Stolní tenis	0	0	0	0	0	1	1
Ano	41	18	13	0	21	29	122
Ne	84	107	112	ne	104	96	503

Možnosti

Tanec	3	0	5	0	2	5	15
Fotbal	6	0	0	11	5	6	28
Florbal	5	0	0	2	1	0	8
Hra na hud. nástr.	2	0	1	0	0	7	10
Pěvecký sbor	1	3	1	0	2	0	7
Volejbal	0	1	0	2	3	9	15
Stolní tenis	0	1	0	0	0	0	1
Skaut	0	2	0	0	4	1	7

Koně/jezdectví	0	2	3	0	5	1	11
Tenis	0	0	0	0	0	1	1
Šerm	0	1	0	1	0	0	2
Hasiči	0	0	2	0	0	0	2
Boj. sporty	0	0	0	2	0	3	5
Basketbal	0	0	0	0	4	1	5
Atletika	0	0	0	0	1	7	8
Výtvarný kr.	0	0	0	0	0	2	2

Ano	18	1	12	19	28	48	126
Ne	107	115	113	106	97	77	615

Možnosti							
Procházky/výlety/chata	27	47	27	41	33	41	216
Stolní hry	5	7	8	4	5	7	36
Sportování	7	4	13	6	5	8	43
Nákupy	11	10	12	8	10	11	62
TV	6	8	7	13	12	17	63
Posezení/jídlo	26	22	22	32	18	8	128
Povídání	6	15	13	10	17	29	90
Výtv. kroužek	0	0	0	0	0	5	5

Ano	79	105	102	114	91	104	595
Ne	46	20	23	11	34	21	155

Denně	22	35	34	58	42	19	210
1x do týdne	43	29	31	17	23	26	169
Méně než 1x za měsíc	29	27	25	21	24	32	158
Neužívám	31	34	35	29	36	48	213

Možnosti							
Čas/škola/sport	14	9	37	20	24	45	149
Finance	18	24	11	20	14	17	104
Lenost	12	19	0	0	10	2	43
Zdravot. problémy	0	5	1	0	0	1	7
Doprava	0	0	0	0	1	0	1
Ano	44	56	49	40	49	65	303
Ne	81	69	76	85	76	60	447
Ve škole	5	9	2	2	13	18	49
Internet	19	27	38	14	30	32	160
Od kamarádů	53	54	80	51	64	70	372
Nevyhledávám	31	20	19	40	22	33	165
Od rodičů	15	11	25	13	25	30	119
Z plakátů	6	16	16	7	24	28	97
Jinde	1	5	5	3	9	9	32
Ano	93	78	92	99	85	85	532
Ne	22	25	22	11	13	23	116
Nevím	10	22	11	15	27	13	98